

НУБІП України

НУБІП України

МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

11.07 – МКР.2048 «С» 2023.11.06. 018. ПЗ

ЦИМБАЛЮК ВЛАДИСЛАВ ОЛЕКСАНДРОВИЧ

2023 р.

НУБІП України

НУБІП України

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Економічний факультет

НУБІП України

УДК 336.025.12:334

ПОГОДЖЕНО **ДОПУСКАЄТЬСЯ ДО ЗАХИСТУ**
 Декан економічного факультету В.о. завідувача кафедри фінансів

_____ **Анатолій ДІБРОВА**

_____ **Наталія ШВЕЦЬ**
(підпис)

« _____ » 2023 р. « _____ » 2023 р.

НУБІП України

МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему «Діагностика фінансового стану підприємства в системі контролю ПНГУ»

Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування
(код і назва)

Освітня програма Фінанси і кредит
(назва)

Орієнтація освітньої програми освітньо-професійна

Гарант освітньої програми

к.е.н., доцент

_____ **Руслана ОПАЛЬЧУК**

Керівник магістерської кваліфікаційної роботи

к.е.н., доцент

_____ **Лариса ОЛІЙНИК**

Виконав

_____ **Владислав ЦИМБАЛЮК**

НУБІП України

Київ – 2023

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Економічний факультет

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан економічного факультету

д.е.н., проф. Анатолій ДІБРОВА

2022 р.

ЗАВДАННЯ

ДО ВИКОНАННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

СТУДЕНТУ

Цимбалюк Владиславу Олександровичу

(прізвище/ім'я, по-батьківськи)

Спеціальність 072-Фінанси, банківська справа та страхування

(код і назва)

Освітня програма Фінанси і кредит

Орієнтація освітньої програми

освітньо-професійна

(освітньо-професійна або освітньо-наукова)

Тема магістерської кваліфікаційної роботи «Діагностика фінансового стану підприємства в системі контролінгу»

Затверджена наказом ректора НУБіП України №2048 «С» від 06.11.2023 р.

Термін подання завершеної роботи на кафедру 2023.11.06

(рік, місяць, число)

Вихідні дані до магістерської кваліфікаційної роботи:

Перелік питань, що підлягають дослідженню:

1. Теоретичні основи діагностики фінансового стану підприємства в системі контролінгу.

2. Аналіз діагностики фінансового стану АТ "Укрпошта" в системі контролінгу.

3. Шляхи підвищення ефективності діагностування фінансового стану підприємства в системі контролінгу.

Перелік графічного матеріалу (за потреби)

Дата видачі завдання

«25» листопада 2022 р.

Керівник магістерської
кваліфікаційної роботи

Лариса ОЛІЙНИК

Завдання прийняв до
виконання

Владислав ЦИМБАЛЮК

2023

РЕФЕРАТ

Магістерська робота на тему: «Діагностика фінансового стану підприємства в системі контролінгу» складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаної літератури, і викладено на 80 сторінках комп'ютерного тексту.

Робота містить 3 рисунки, 21 таблицю. Список використаної літератури складається з 22 джерел.

Метою роботи є обґрунтування шляхів удосконалення діагностики фінансового стану в системі контролінгу на підприємстві АТ «Укрпошта».

Об'єктом дослідження є процес діагностики фінансового стану в системі контролінгу АТ «Укрпошта».

Предметом дослідження є теоретичні та практичні аспекти діагностики фінансового стану в системі контролінгу на підприємстві АТ «Укрпошта».

Методи дослідження. Методологічний інструментарій дослідження базується на методах фінансового управління та планування, статистичних та економіко – математичних методах, методах вертикального та горизонтального аналізу, методу порівняння, трендового аналізу та аналізу коефіцієнтів.

Інформаційною та правовою базою дослідження є законодавчі та нормативні акти, а також офіційно статистичні, методичні та аналітичні матеріали, дані мережі Інтернет.

Практична цінність роботи полягає в тому, що висновки та пропозиції зроблені в роботі можуть бути цінними та корисними для підприємств з метою вдосконалення діагностики фінансового стану підприємства в системі контролінгу.

У першому розділі представлені теоретичні основи діагностики фінансового стану підприємства в системі контролінгу. В другому розділі проаналізовано діагностику фінансового стану підприємства в системі контролінгу АТ "УКРПОШТА". В третьому розділі запропоновано шляхи підвищення ефективності діагностування фінансового стану підприємства в системі контролінгу.

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДІАГНОСТИКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА В СИСТЕМІ КОНТРОЛІНГУ	9
1.1. Поняття системи фінансового контролінгу на підприємстві.....	9
1.2. Сутність та необхідність діагностики фінансового стану підприємства.....	17
1.3. Методичні підходи щодо оцінки фінансового стану підприємства.....	22
Розділ 2. АНАЛІЗ ДІАГНОСТИКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ АТ "УКРПОШТА" В СИСТЕМІ КОНТРОЛІНГУ	33
2.1. Організаційно – економічна характеристика підприємства АТ «Укрпошта».....	33
2.2. Оцінка фінансового стану підприємства.....	36
2.3. Поглиблений аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства АТ «Укрпошта».....	42
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІАГНОСТУВАННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА В СИСТЕМІ КОНТРОЛІНГУ	57
3.1. Напрями вдосконалення системи управління фінансовими ресурсами.....	57
3.2. Заходи щодо підвищення ефективності використання фінансових ресурсів на підприємстві як засобу покращення фінансового стану підприємства.....	62
3.3. Визначення можливості настання банкрутства.....	68
ВИСНОВКИ	73
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	76

НУБІП України

НУБІП України

ВСТУП

Актуальність дослідження. Актуальність теми дослідження обумовлена тим, що сучасний розвиток економіки України характеризується функціонуванням організацій в умовах обмеженості ресурсів, дефіциту джерел фінансування діяльності, високої конкуренції, ризику виникнення фінансової кризи. У цих обставинах особливо гостро постає проблема підвищення ефективності роботи підприємств.

Методи діагностики фінансового стану, що використовуються в даний час, не повною мірою враховують особливостей виробництва і недостатньо повно відображають реальне фінансове становище підприємств та організацій. Тому стає дуже актуальним удосконалення методики діагностики фінансового стану підприємств.

Дослідженню проблеми діагностики фінансового стану підприємства присвячені роботи багатьох вітчизняних та зарубіжних учених. Проте, загальні методичні підходи до вирішення проблеми діагностики економічного стану підприємств залишаються недостатньо розробленими.

В умовах фінансової обстановки, що ускладнилася в Україні, в останні роки питання реалістичного обґрунтування стратегічної складової системи управління підприємствами набувають особливої актуальності і значущості. Реалії макроекономічних процесів у країні та світі такі, що основним визначальним вектором стає утримання конкурентних позицій, збереження раніше досягнутого рівня доходності, робочих місць, фінансової стабільності. Крім того, у процесі реалізації раніше затверджених стратегій бізнесу доводиться вносити коригування під час здійснення вже розпочатих проєктів та виконання умов за раніше укладеними договорами та прийнятими зобов'язаннями.

Метою роботи є обґрунтування шляхів удосконалення діагностики фінансового стану в системі контролінгу на підприємстві АТ «Укрпошта».

Згідно визначеної мети було окреслено наступне коло завдань:

- розглянути теоретичні основи організації системи фінансового контролінгу на підприємстві;

- визначити поняття системи фінансового контролінгу на підприємстві;

- розкрити сутність та необхідність діагностики фінансового стану підприємства;

- сформулювати основні напрямки оцінки фінансового стану підприємства;

- провести аналітичне дослідження організації системи фінансового контролінгу на підприємстві АТ «Укрпошта»;

- провести організаційно – економічну характеристику підприємства АТ «Укрпошта»;

- провести діагностику фінансового стану підприємства АТ «Укрпошта»;

- провести діагностику фінансових результатів діяльності підприємства;

- провести поглиблений аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства АТ «Укрпошта»;

- розробити основні напрямки підвищення ефективності діагностування фінансового стану підприємства в системі контролінгу;

- визначити напрямки удосконалення системи управління фінансовими ресурсами та шляхи підвищення ефективності використання фінансових ресурсів на підприємстві.

Об'єктом дослідження за обраною темою є процес діагностики фінансового стану в системі контролінгу АТ «Укрпошта».

Предметом дослідження є теоретичні та практичні аспекти діагностики фінансового стану в системі контролінгу на підприємстві АТ «Укрпошта».

Методи дослідження. Методологічний інструментарій дослідження базується на методах фінансового управління та планування, статистичних та економіко – математичних методах, методах вертикального та горизонтального аналізу, методу порівняння, трендового аналізу та аналізу

коєфіцієнтів

Інформаційною та правовою базою дослідження є законодавчі та нормативні акти, а також офіційні/статистичні, методичні та аналітичні матеріали, дані мережі Інтернет.

Фактологічною основою проведеного дослідження є наукові праці вітчизняних та сучасних учених із проблем впровадження сучасних технологій діагностики фінансового стану в системі контролінгу, матеріали досліджуваної організації.

Теоретична значимість роботи полягає у можливості використання результатів проведених досліджень керівниками вищих та середніх ланок управління у сфері фінансового аналізу.

Практична значущість роботи полягає в тому, що висновки та пропозиції зроблені в роботі можуть бути цінними та корисними для підприємств з метою вдосконалення діагностики фінансового стану підприємства в системі контролінгу.

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

РОЗДІЛ 1

НУБІП України

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДІАГНОСТИКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА В СИСТЕМІ КОНТРОЛІНГУ

1.1. Поняття системи фінансового контролінгу на підприємстві

Сучасний розвиток вітчизняної економіки супроводжується новим етапом реформ, посиленням фінансово-економічної глобалізації, зростанням невизначеності та мінливістю умов господарювання, вимагаючи від суб'єктів господарювання швидкої та гнучкої реакції на зовнішні негативні обставини. Все це передбачає впровадження ефективних механізмів управління, які дають можливість ухвалити зміни, ідентифікувати їх та забезпечити відповідну адаптацію господарської, фінансової та інвестиційної діяльності. Однією з найважливіших умов підтримки стабільності бізнесу є стратегічний підхід до організації фінансового контролінгу на вирішення завдань довгострокового фінансово-економічного прогнозування, підтримки належного рівня результативності діяльності економічних суб'єктів [14].

Поява контролінгу на практиці управління бізнесом відносять до кінця XIX ст., коли в США одна із компаній впровадила його для вирішення фінансових питань. Пізніший розвиток видів контролінгу дозволив поширити його функції на весь ланцюжок бізнес-процесів, що сприяло вдосконаленню системи управління компанією в цілому, дозволяючи керівництву використовувати раціональну організацію делегування відповідальності та контролю.

Контролінг, будучи одним із інструментів управління, надає всебічні, оперативні та достовірні відомості адміністративно-управлінському апарату підприємства для прийняття ефективних рішень та дій, необхідних для досягнення поставленої мети, забезпечує створення інформаційно-аналітичної бази для реалізації функцій стратегічного менеджменту. Формування надійної оцінки ефективності поточних бізнес-процесів та визначення реалістичних стратегічних параметрів майбутньої результативності ґрунтується на глибокому

комплексному аналізі кількісної та якісної інформації та її адресній подачі менеджерам підприємства. Контролінг як підсистема, яка забезпечує управління фінансово – господарською діяльністю підприємства, потребує якісної облікової інформації. Саме тому одним із завдань організації системи контролінгу на підприємстві є створення раціонального збору облікової інформації від підрозділів підприємства (центрів відповідальності) та підготовка її для подальшої обробки та подальшого використання. Центр відповідальності є відокремлений сегмент компанії, що виконує певні функції і має делеговані йому повноваження, рівень самостійності діяльності та підконтрольність перед вищим рівнем організаційної ієрархії управління бізнесом. Традиційно для цілей контролінгу виділяються чотири типи центрів відповідальності, що формуються за функціональним або територіальним принципами: витрат, виручки, прибутку, інвестицій [21].

Багато підприємств зазнають сьогодні серйозних труднощів із забезпеченням різними видами ресурсів. Оскільки головним чинником стабільності господарської діяльності як об'єкта стратегічного управління виступає фінансова стійкість, найважливішими завданнями управління бізнесом є оптимізація обсягів та структури фінансових ресурсів, підтримання збалансованого розвитку бізнесу за належного рівня платоспроможності та кредитоспроможності, мінімізація негативних наслідків підприємницьких та фінансових ризиків.

Складність стратегічного управління фінансовою стійкістю полягає в тому, що її не можна розглядати як основну мету функціонування суб'єкта господарювання, оскільки досягнення її необхідного рівня забезпечується, перш за все, неприйняттям ризикових проєктів, витратомістких організаційно-управлінських нововведень, додаткового залучення дорогих позикових коштів для фінансування надлишкового ресурсного потенціалу в умовах нестабільності ринку та низької маржинальності операційної діяльності. У зв'язку з цим глибокий та всебічний аналіз та об'єктивне якісне прогнозування показників фінансового стану є важливою частиною стратегічного контролінгу, грамотна

організація якого дозволяє формувати реалістичні довгострокові параметри розвитку компанії та здійснювати ефективний моніторинг їх досягнення.

Забезпечення фінансової стабільності компанії в процесі реалізації стратегії є одним із функціональних напрямів контролінгу, під яким розуміється система принципів, механізмів та методів розробки та реалізації стратегічних управлінських рішень щодо формування та розподілу матеріальних, трудових, інформаційних та монетарних ресурсів з метою забезпечення зростання вартості компанії у довгостроковій перспективі. У нинішніх умовах тривалої стагнації економіки країни організація контролінгу повинна відповідати вимогам

антикризового управління та передбачати [10]:

- раціоналізацію циклічності руху оборотних коштів;
- оптимізацію обсягів та структури фінансових джерел;
- оновлення виробничої бази основних засобів та досягнення достатнього рівня фондівіддачі;
- забезпечення необхідного рівня самофінансування виробництва за рахунок генерування прибутку, оптимізації податкових платежів, ефективної амортизаційної політики, підтримки відповідності структури активів і пасивів, збалансованості вхідних та вихідних грошових потоків.

У спеціальній літературі залежно від тенденцій розвитку економіки, життєвого циклу галузі, технологічного потенціалу та економічного стану підприємства авторами, як правило, виділяються три головні стратегії забезпечення фінансової стійкості суб'єктів господарювання:

- фінансової стабілізації;
- підтримки фінансової стійкості;
- сталого зростання [11].

Ці види стратегій слід доповнити стратегією управління фінансовими ризиками, яка є невід'ємною складовою фінансового контролінгу та цілісної системи управління, саме тому аналіз та оцінка ризиків при розробці та реалізації стратегії розвитку компанії є одним із першочергових завдань. Кризові ситуації, зазвичай, виникають від недостатньої уваги керівництва компанії до організації

контролінгу у процесі вирішення поставлених стратегічних завдань, але ще етапі формування системи інформаційно-аналітичного забезпечення розробки стратегії.

Високий рівень якості інформаційного забезпечення контролінгу значною мірою забезпечується впровадженням сучасних технологій. В останні роки досягнення в цій галузі дозволяють організувати інформаційні потоки з максимальним ефектом, забезпечуючи компенсацію дорогих проектів зі створення та обслуговування інформаційних систем, прискорюючи процеси прийняття управлінських рішень, тим самим зміцнюючи конкурентні переваги компанії. Крім того, інформаційні технології надають обліково-аналітичним процесам та функціям контролінгу стратегічного характеру.

Обґрунтованим видається судження ряду авторів про те, що організація інформаційного обслуговування з метою контролінгу повинна ґрунтуватися на чіткій взаємодії органів, що продукують потоки фактичних, планових, нормативних, звітних та прогнозних даних на основі використання сучасних високих інформаційно-комунікаційних технологій [12,15]. Такий підхід, з одного боку, зумовлює необхідність постійного вдосконалення та впровадження в діяльність підприємства найбільш дієвих інформаційних систем, сучасних програмних та технічних засобів передачі, обробки, зберігання та захисту інформації, що потребує значних фінансових витрат, з іншого боку – більш високе якість обліково-аналітичне наповнення контролінгу стає однією з його конкурентних переваг, формуючи частину внутрішнього гудвілу компанії.

Впровадження сучасних управлінських методів та технологій актуалізує питання запровадження у структуру інформаційно-аналітичної системи елементів стратегічного управління підприємством та ефективніше використання інтелектуальних ресурсів – знань, умінь, навичок [16, 17].

Відповідно до цього підходу підставою для отримання стійкої конкурентної позиції є надання необхідної якісної та зручної для сприйняття менеджерами та іншими зацікавленими користувачами інформації про логіку обраної стратегії.

етапи та засоби досягнення закладених параметрів розвитку бізнесу на всіх рівнях ієрархічної системи управління стратегією.

Отже, завданням раціональної організації інформаційно-аналітичної системи стратегічного контролінгу є визначення оптимального співвідношення між витратами на створення інформаційної системи та майбутніми економічними вигодами, які компанія має намір отримати в процесі реалізації стратегії.

Про виняткову важливість дотримання принципів формування повної, достовірної та релевантної інформації про умови зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства свідчить той факт, що її наявність та подальша аналітична обробка із застосуванням відповідного методологічного інструментарію на всіх етапах та рівнях стратегічного управління є запорукою досягнення очікуваних ефектів від реалізації стратегії. В силу цього менеджери

для прийняття управлінських рішень повинні мати регулярну інформацію, яка в структурованій формі повинна надаватися їм у вигляді матриць результатів аналізу з виявленням можливостей та загроз, сильних і слабких сторін організації, а також про внутрішній стан підприємства, наявності стратегічних резервів, витрат і доходів від операційної діяльності, змін потреби

в тих чи інших ресурсах. Таким чином, інформаційне забезпечення процесу формування та реалізації стратегії компанії є системоутворюючою функцією. Послідовність розробки стратегії та її основні елементи представлені на рис. 1.1

[7].

Кожен етап розробки стратегії розвитку компанії на основі представленої послідовності має супроводжуватись проведенням глибокого комплексного ретроспективного та перспективного аналізу її діяльності. Поетапний алгоритм дій та аналітичної роботи при формуванні стратегії розвитку підприємства представлено на рис. 1.2 [7].

Формування якісного інформаційно-аналітичного забезпечення стратегічного управління слід розпочинати вже з першого етапу, поклавши в його основу принцип збалансованого каскадного цифрування всіх отриманих та

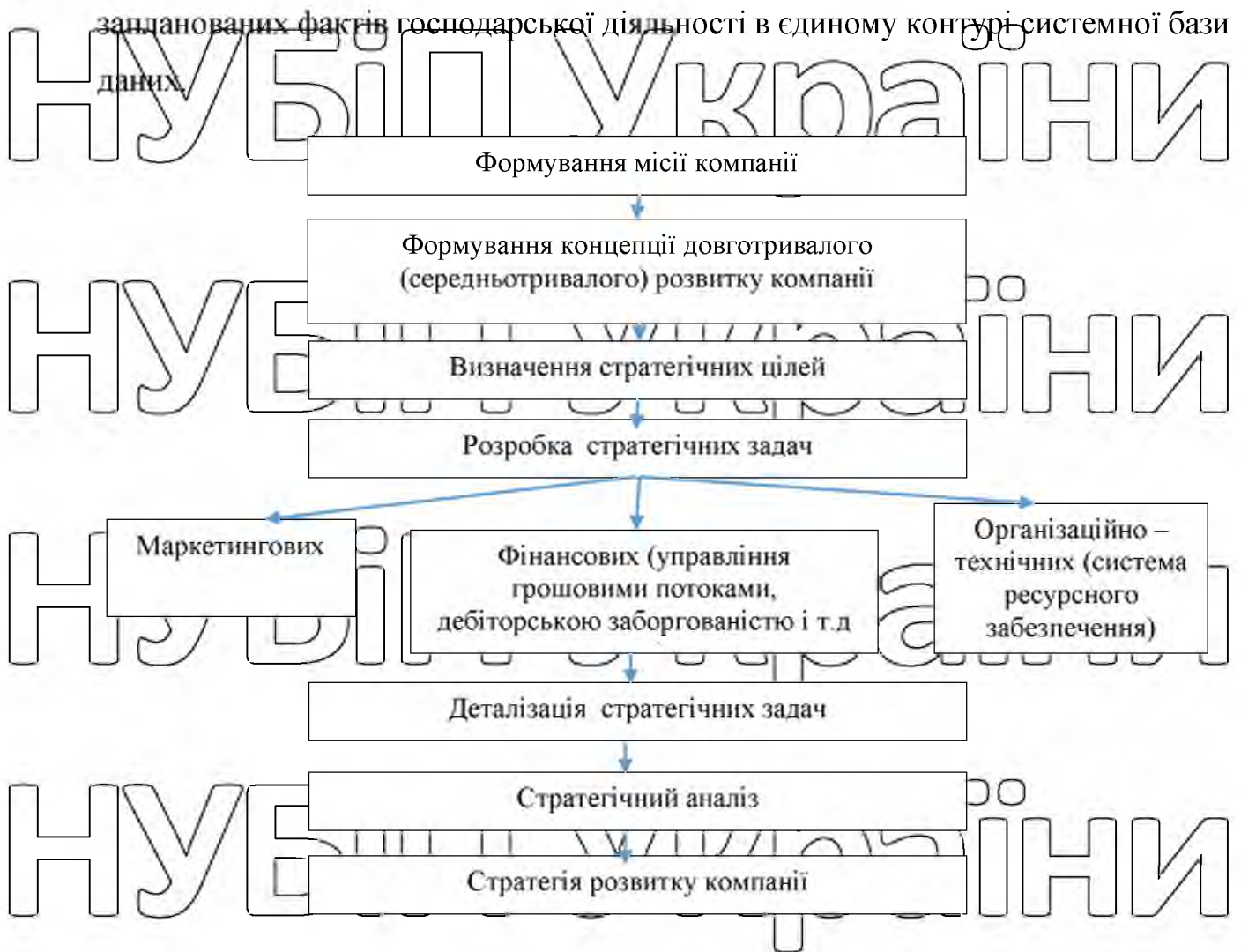

Рис. 1.1. Блок-схема формування стратегії організації в системі фінансового

контролінгу

Такий підхід, на відміну від організації традиційних облікових систем на підприємствах, полягає у суцільному кодуванні об'єктів обліку, контролю та аналізу в рамках операційного та стратегічного управління, процесів розробки внутрішніх нормативів, бюджетів, бізнес-планів, складання зовнішньої та внутрішньої звітності.

Інформаційну збалансованість, яка приймається як головна якісна характеристика побудови системи обліково-аналітичної інформації, можна охарактеризувати як «рівноважне співвідношення між набором аспектів, від дотримання якого залежить досягнення мети» [2].

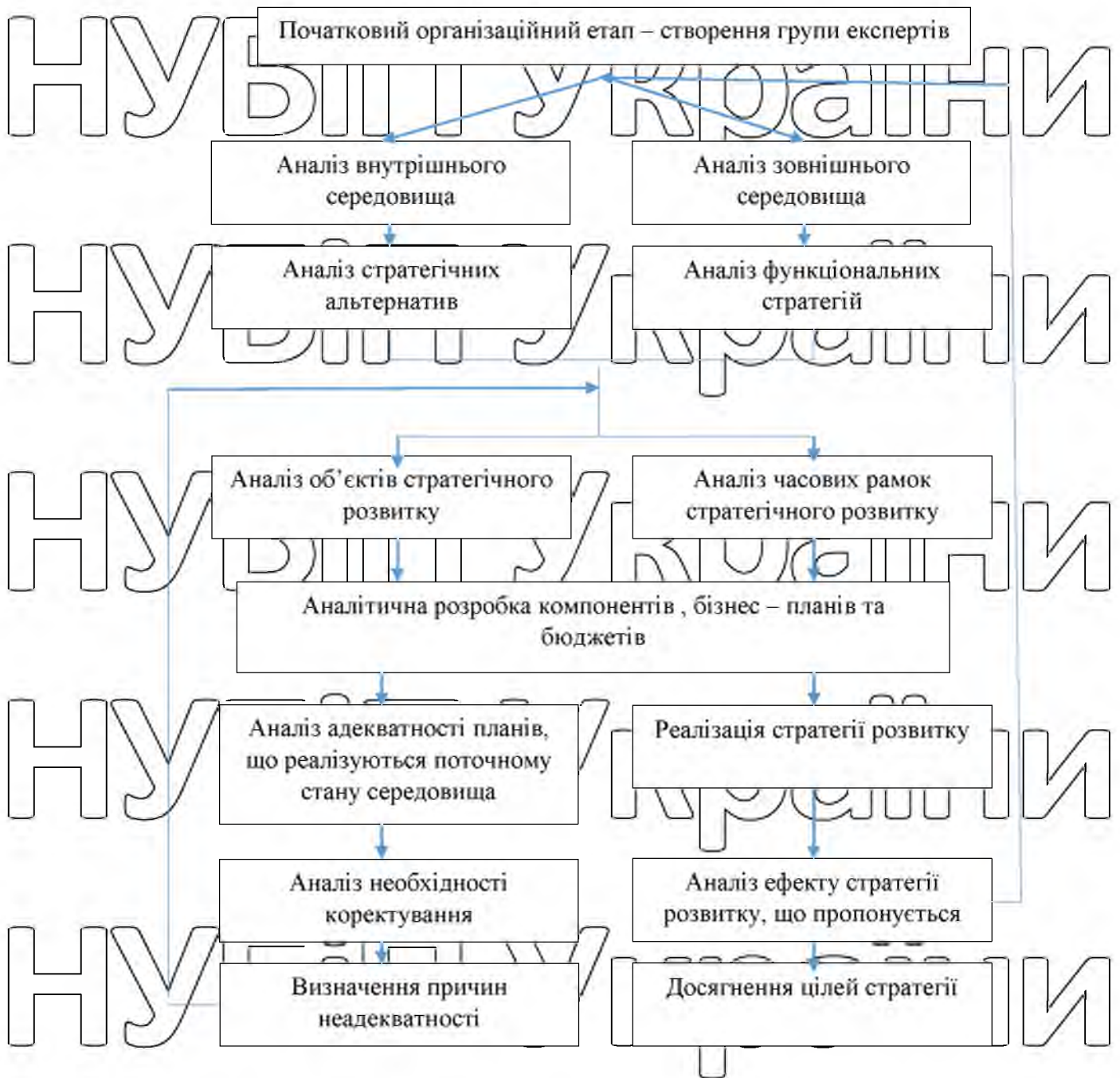

Рис. 1.2. Послідовність розробки стратегії компанії в системі фінансового контролю

З позиції стратегічного розвитку збалансованість інформації необхідно розглядати як «співвідношення комбінацій стратегічних елементів, при якому успіх фірми буде оптимальним з позиції витрат, доходу, часу, збалансованість у контексті стратегії компанії – це постійне зростання та прибутковість компанії шляхом найкращого співвідношення життєвих цінностей попиту та технологій».

Видатні зарубіжні фахівці в галузі менеджменту Р. Каплан і Д. Нортон пропонують інформаційну збалансованість визначати як «баланс між фінансовими та нефінансовими індикаторами діяльності компанії, внутрішніми та зовнішніми елементами системи» [18].

На етапі розробки стратегії бізнесу оцінка її ефективності практично завжди має попередній характер. Однак після завершення процесу її затвердження і прийняття до виконання нерідко досить висока ймовірність внесення коригувань, а це вже вимагатиме перебалансування практично всіх взаємопов'язаних оціночних показників, тому доцільно по ряду найважливіших результативних показників встановлювати прогностні значення в деякому діапазоні тригерних обмежень, поділяючи перелік сукупності прогностичних значень на групи показників формування (вхідних) та показників реалізації стратегії (результатних).

Дослідження існуючих підходів до формування методичної основи розробки стратегії розвитку підприємства показали, що її створення та успішне виконання багато в чому забезпечується якісною інформаційно-аналітичною базою та раціональною організацією стратегічного фінансового контролінгу.

Створення надійної системи інформаційно-аналітичного забезпечення та її безперебійне функціонування має сприяти досягненню стратегічних цілей компанії, обґрунтуванню оптимальної управлінської парадигми з урахуванням галузевих, організаційно-правових особливостей підприємницької діяльності.

Головна увага в процесі обґрунтування стратегії та її подальшої реалізації має приділятися стратегічному аналізу як важливому елементу фінансового контролінгу, за допомогою якого на основі оцінки ретроспективної картини розвитку бізнесу та визначення реалістичних параметрів ресурсного потенціалу, можливої динаміки факторів зовнішнього та внутрішнього середовища, а також виявлення та запобігання супутнім ризикам формується система надійного інформаційного забезпечення стратегії розвитку бізнесу.

Практична значимість запропонованої послідовності формування стратегії розвитку підприємства в системі фінансового контролінгу полягає в

універсальності використаної методичної основи та можливості адаптації організаційного механізму щодо специфіки діяльності конкретного суб'єкта господарювання незалежно від масштабів бізнесу, правової форми та виду діяльності. Удосконалення методичних підходів щодо створення та функціонування бази даних у процесі обґрунтування прогностичних параметрів стратегічних фінансових та нефінансових індикаторів, а також їх ретроспективна оцінка при здійсненні функцій контролінгу у практичній діяльності дозволить підприємству забезпечити менеджмент якісною обліково-аналітичною інформацією, що сприяє досягненню поставлених стратегічних цілей бізнесу

[22].

1.2. Сутність та необхідність діагностики фінансового стану підприємства

Фінанси підприємств є основою фінансової системи країни, оскільки саме вони впливають на фінансове становище країни загалом.

Основою організації ефективної поточної фінансово-господарської діяльності підприємства є організація фінансів, що здійснюється з використанням забезпечення підприємства фінансовими ресурсами у необхідних розмірах. Нині немає усталеного трактування поняття «фінансові ресурси».

Наприклад, Сриценко Т.В., Іщенко Н.А. пишуть, що фінансові ресурси – це грошові кошти, що є у розпорядженні підприємства та призначені для здійснення поточних витрат та витрат за розширеним відтворенням, для виконання фінансових зобов'язань та економічного стимулювання працівників

[8,14].

Івахненко В.М. вважає, що фінансові ресурси – частина коштів, сформована під час створення підприємства та що надходить на підприємство за досягнутими результатами операційної, інвестиційної та фінансової діяльності, яка здійснюється для реалізації поставлених завдань та виконання

зобов'язань [12].

Отже, фінансові ресурси – це сукупність коштів підприємства, які призначені для формування необхідних йому активів із здійснення всіх видів

діяльності.

Фінансові ресурси виконують низку таких функцій [17]:

1. Виробнича функція означає, що фінансові ресурси забезпечують виробничу діяльність підприємства, спрямовану на створення матеріальних благ, які задовольняють суспільні потреби.

2. Невиробнича функція пов'язана з необхідністю дотримання підприємством зобов'язань та розширенням його діяльності: це ресурси, що спрямовуються на формування та підтримку резервного капіталу, фондів накопичення та споживання.

3. Інвестиційна функція забезпечує розширене відтворення. Реалізація цієї функції зумовлена тим, що підприємства прагнуть максимально використовувати вже наявні в них ресурси з метою отримання більшого прибутку.

4. Споживча функція не створює додаткової вартості. Пов'язана з тим, що для забезпечення ліквідності необхідно зберігати частину фінансових ресурсів у формах, які не приносять дохід – у вигляді готівкових коштів, розміщених у фонди або резерви.

Щоб організувати безперервний процес виробництва, потрібно сформувати фінансові ресурси, які є основою діяльності підприємства. Формування фінансових ресурсів підприємства здійснюється з допомогою їх джерел.

Фінансовий стан суб'єкта господарювання – це результат управління.

Аналіз дозволяє виявити внутрішні та зовнішні причини становища. У сучасних економічних умовах діяльність підприємства є предметом уваги великої кількості учасників ринкових відносин, зацікавлених у результатах своєї діяльності. Щоб забезпечити надійність та стабільність діяльності підприємства, його фінансовим менеджерам потрібно реально оцінювати фінансовий стан господарюючого суб'єкта.

Економічний стан компанії ніяк не може оцінюватися тільки на основі наявності та застосування оборотних коштів або фінансових ресурсів. Звісно ж,

що економічне становище – це комплексне поняття, що відображає результат взаємодії всіх частин фінансових взаємовідносин, у яких бере участь підприємство у процесі його діяльності.

Стійке становище компанії – це підсумок ефективного та професійного фінансового управління на основі аналізу, який дозволяє найбільш точно оцінити обстановку за допомогою кількісних та якісних методів дослідження. Саме фінансовий аналіз потрібно застосовувати при розробленні управлінських рішень.

Фінансовий аналіз дає можливість знайти події, які говорять про небезпеку настання кризової ситуації, оцінити вплив внутрішніх та зовнішніх причин на фінансову стійкість компанії. До таких подій зазвичай відносять зниження продажів, неодноразові втрати доходів від найбільш значних угод, нестача оборотних коштів, часте порушення боргових зобов'язань, відмова постачальників від угод у кредит, зростання сумнівної дебіторської заборгованості та інші. Так само створює небезпеку фінансової нестабільності, неінформативність посібника про стан справ.

Важливим елементом в процесі діагностування фінансового стану в системі контролінгу є управління фінансовою безпекою підприємства.

Система управління фінансовою безпекою підприємства є комплексом заходів, що проводяться в економічній, управлінській, технічній, організаційній, режимній, профілактичній та пропагандистській сфері, що впливають забезпечення безпеки виробничих інтересів, а також власності підприємства від впливу негативних факторів впливу, зовнішніх та внутрішніх загроз [8].

Система управління фінансовою безпекою підприємства створюється для організації та виконання наступних функцій: визначення, прогнозування, моніторинг, виявлення, оцінка, попередження, нейтралізація, зниження впливу загроз та небезпек, забезпечення захищеності функціонування підприємства та його працівників, збереження та захисту майна, створення сприятливого конкурентного середовища, ліквідація наслідків від завданих збитків, псування майна та ін.

У системі управління, суб'єкт управління (керуюча підсистема) представлений фахівцями, які займаються забезпеченням фінансової безпеки підприємства.

Об'єкт управління (керована підсистема) представляє функціонал фінансової безпеки, ресурсну базу та відносини у сфері інтересів та загроз, що виникають між підприємством та іншими суб'єктами економіки.

Оцінка фінансової безпеки підприємства має важливе значення, оскільки існуючий виробничий потенціал є визначальним фактором стабілізації антикризового сталого розвитку, гарантом інноваційного економічного зростання та основою фінансової безпеки та незалежності держави [23].

При формуванні та визначенні завдань забезпечення фінансової безпеки підприємства, для його сталого функціонування, головний акцент потрібно спрямувати на підтримку стабільного виробничого циклу та способів реалізації продукції, усунення причин несанкціонованого доступу до секретного обладнання, службової та секретної інформації, запобігання фінансовим та матеріальним збиткам, протидії знищенню інформації та баз даних, та інших негативних проявів.

Виходячи з аспектів фінансової безпеки, з фінансової точки зору, успішність діяльності підприємства відображається у показниках попиту на його продукцію – жодне підприємство не буде фінансово незалежним, якщо його продукція не буде закресована ринком; і відповідно до другого аспекту, підприємство не відчуватиме себе захищеним від зовнішніх загроз, якщо в країні є економічний спад.

Організована діяльність підрозділів підприємства знаходиться у безпосередній залежності від злагодженої роботи та взаємодії системи управління підприємством з підсистемою управління його фінансовою безпекою.

Система організації фінансової безпеки включає такі процеси: організація та забезпечення захисту інтересів підприємства; подання та підтримка інтересів підприємства на макрорівні;

ефективне управління використанням ресурсної бази підприємства.

ефективне управління та забезпечення безпеки фінансування та інвестування підприємства;

- забезпечення безпеки майна підприємства;
- формування кадрової безпеки підприємства;

захист та протидія екологічним загрозам;

нормативно-правове забезпечення захисту економічних прав та інтересів підприємства;

- захисту комерційної таємниці та ін. [12].

Метою організації та побудови системи фінансової безпеки на підприємстві є завчасне визначення, розпізнавання та запобігання зовнішнім та внутрішнім загрозам, негативним факторам впливу та небезпекам для забезпечення безперебійної злагодженої роботи підприємства.

Організація діяльності системи управління фінансовою безпекою має на увазі комплекс певних рішень, спрямованих на досягнення цілей діяльності підприємства, в умовах організації захисту від загроз, що виникають у процесі діяльності підприємства. Система управління фінансовою безпекою передбачає наявність стратегії безпеки. Є три типи стратегій фінансової безпеки [13]:

– стратегія раптового реагування на загрози безпеки діяльності підприємства, що виникають;

– стратегія прогнозування загроз та небезпек, аналіз фінансової та криміногенної ситуацій усередині підприємства та у навколишньому середовищі;

– стратегія відшкодування збитків.

Дані стратегії відбивають діяльність служб підприємства у сфері фінансової безпеки. Організована на підприємстві служба безпеки може включати до свого складу різні відділи, групи, підрозділи. Найбільш значущі їх:

служба охорони, служба з дотримання режиму, відділ кадрів, відділ технічного захисту, розвідки і контррозвідки, інформаційно-аналітичний відділ, група оперативного реагування та ін. [14].

Діагностика системи фінансової безпеки підприємства зможе якісно виконувати поставлені завдання у разі її грамотного формування та організації, на основі професійної діяльності компетентних фахівців із забезпечення фінансового планування на підприємстві.

1.3. Методичні підходи щодо оцінки фінансового стану підприємства

У практиці фінансового аналізу застосовуються такі методи:

- читання бухгалтерського балансу;
- горизонтальний аналіз;
- вертикальний аналіз (структурний);
- трендовий аналіз;
- метод фінансових коефіцієнтів;
- порівняльний аналіз;
- факторний аналіз [23].

Для цілей повного та якісного аналізу фінансової звітності підприємства потрібно застосовувати усі можливі способи. Фінансовий аналіз зазвичай проводиться з допомогою відповідних коефіцієнтів. Такий підхід не є

аргументованим, зневажа іншими способами не дозволяє досить докладно

розібратися в структурі виробничо-господарської діяльності підприємства. При застосуванні всіх існуючих способів можна чітко витлумачити відповідні коефіцієнти. Окрім аналізу фінансового стану потрібен аналіз

платоспроможності компаній. Аналіз проводиться за допомогою розрахунку

показника ступеня платоспроможності за поточними зобов'язаннями (середньомісячна) (TO/N , де N – середньомісячна виручка), підприємство вважається платоспроможним, якщо значення не перевищує 3-х місяців.

В основному показники розраховуються на підставі бухгалтерської звітності та даних прогнозу фінансового стану підприємств, таких показників

двадцять шість. Ці показники поділені на п'ять груп:

- загальні;
- платоспроможності та фінансової стійкості;

- ділової активності, прибутковості та фінансового результату (рентабельності);

- ефективності використання необоротного капіталу, інвестиційної активності;

- виконання обов'язків перед бюджетом та позабюджетними фондами.

Спосіб комплексної порівняльної рейтингової оцінки виробничо-фінансового стану та ділової активності підприємства включає:

- збір та аналітичну обробку вихідної інформації за оцінюваний період;

- обґрунтування системи показників, що застосовується для рейтингової оцінки фінансового стану підприємства;

- ранжування підприємств за рейтингом.

Показники базуються на даних звітності підприємства.

Дехто з науковців пропонують застосовувати для оцінки фінансового стану підприємства рейтингове число, що дорівнює сумі коефіцієнтів з емпірично визначеними множниками:

$$0,2K5+0,1K4+0,1K3+0,4K2+2K1=R \quad (1.1)$$

K1 – коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами,

K2 – коефіцієнт автономії,

K3 – коефіцієнт поточної ліквідності,

K4 – коефіцієнт загальної платоспроможності,

K5 – коефіцієнт фінансування.

Нормативний рівень рейтингового числа – 1.

Якщо рейтингове число менше 1, то фінансовий стан господарюючого суб'єкта вважатиметься незадовільним [27].

В економічно розвинених країнах часто використовують метод розпізнавання фінансової кризи, який побудований на системі критеріїв, яка включає:

- аналіз факторів зовнішнього та внутрішнього середовища;

- якісну та кількісну оцінку зовнішніх факторів;

якісну та кількісну оцінку внутрішніх факторів про стан та динаміку фінансово-економічних та виробничо-господарських властивостей діяльності організації;

– визначення відхилень параметрів ситуацій від норм та стандартів, оцінка ймовірних ознак загрози кризи чи несприятливих ситуацій;

– визначення причинно-наслідкових зв'язків та прогнозування можливих напрямів розвитку кризи на основі оцінки розміру ймовірних втрат та рівня дефіциту часу для виходу з кризових ситуацій;

– визначення та оцінку факторів, що впливають на розвиток кризових ситуацій, їх взаємозв'язків та взаємозалежностей, та можливих наслідків настання прогнозованих явищ.

Також часто зустрічається спосіб аналізу внутрішнього стану підприємства – SWOT-аналіз, що передбачає негативні фактори або можливості для нього у зовнішньому середовищі, так само він забезпечує вибір стратегії, оптимальної у цій ситуації. Перевага цього способу, що не практично єдиний спосіб пояснити та охарактеризувати ті причини діяльності суб'єкта господарювання, які ніяк не піддаються кількісному виміру.

Окрім SWOT-аналізу є ще й якісні методи дослідження сильних та слабких сторін підприємства. Згідно з одним з них серед управлінських функцій виділяються 3 основні (маркетинг, виробництво, фінанси) та 2 додаткові (людський фактор та імідж організації). Інший якісний метод зводить «силу/слабкість» і «можливість/небезпека» у перехресну матрицю, у чотирьох квадратах якої фіксуються можливі стратегії розвитку підприємства.

З одного боку, формально фінансовий аспект вважається лише частиною діяльності підприємства, з іншого боку, стабільний та найпотужніший фінансовий потік є результатом оцінки всіх бізнес-процесів.

Аналіз фінансового стану підприємства може показати, що одні показники перевищують дані нормативні значення, інші виявляються нижче за них. Ситуація, коли аналіз показує неплатоспроможність, тобто всі параметри на це вказують, досить рідкісна та небажана, оскільки відновлення платоспроможності

підприємства навряд чи стане можливим. Різні групи показників характеризують різні сторони фінансової діяльності:

- показник ліквідності – ліквідність організації;
- показник рентабельності – фінансову ефективність організації;
- показник фінансової стійкості – операції із позиковими коштами;
- показники ділової активності – наскільки ефективно організація використовує свої кошти та і т. д.

При цьому важливо, що буде проведено повний аналіз фінансового стану господарюючого суб'єкта за різними параметрами, що характеризує його фінансову діяльність в цілому, це дозволить з всіх сторін оцінити ситуацію [15].

Для оцінки платоспроможності у зарубіжній практиці використовується ще такий показник, як леверидж (фінансовий важіль).

$$ЕФР = [БП : (СК + ЗК) \cdot (1 - Кн) - СП] \cdot (ЗК : СК) \quad (1.2)$$

Ситуація на підприємстві вважається задовільною, якщо значення фінансового важеля знаходиться у межах 0,5.

Цей ефект (ЕФР) може збільшуватися або зменшуватися в залежно від співвідношення позикових і власних коштів, чи то величини відсоткової ставки з оплати за кредит. Але якщо ставка виявиться надто високою, підприємство не отримає ефекту. В такій ситуації можливе і зниження рентабельності внаслідок використання кредиту [13].

Можна відзначити кілька неформальних критеріїв, що дозволяють прогнозувати можливість потенційного банкрутства господарюючого суб'єкта, наприклад:

- факторна модель Альтмана;
- система показників У. Бівера – низька величина відношення оборотного капіталу до загальної суми активів та низька величина відношення оборотного капіталу;
- критерій IFFR;

оцінка прогнозування банкрутства за моделлю Ковальова В.В., Волковий

О.М.;

- повільний оборот коштів підприємства;
- скорочення строків погашення кредиторської заборгованості за умови повільного обігу поточних активів;

- великі суми дебіторської заборгованості, що відносяться на збитки;

- випереджальне зростання найбільш термінових зобов'язань порівняно з зміною сум високоліквідних активів;

- нерациональна структура залучення та розміщення коштів;

- формування довгострокових активів за рахунок короткострокових джерел

[25]

Таким чином, правильне використання методів дослідження фінансового стану дозволяє отримати реальну оцінку таких показників діяльності підприємства, як платоспроможність, фінансова стійкість, ділова та інвестиційна активність та інші.

Водночасні загальні правила, ні спеціальні методики, ні емпіричні підходи ніяк не можуть дати способу обчислення універсального конкретного фінансового показника, який покаже, коли настане фінансовий занепад і коли

слід розпочинати фінансове оздоровлення господарюючого суб'єкта, щоб запобігти його банкрутству.

Розглянемо основні методичні підходи до аналізу складових та оцінки ефективності системи діагностики фінансового стану.

Діагностика та оцінювання фінансової безпеки визначається в результаті порівняння фактичних значень складових з пороговими. Для визначення порогових значень на мікрорівні використовується дослідження динаміки індикаторів за тривалий період або середньогалузеві індикатори, у разі наявності – застосовуються нормативні та рекомендовані граничні значення.

Опубліковані на даний момент методики оцінки рівня фінансової безпеки суб'єкта господарювання за способом подання результатів можна розділити на дві групи [15]:

оцінка стану фінансової безпеки у вигляді системи складних факторів (функціональних складових чи детермінант фінансової безпеки),

– характеризують різні її аспекти, у своїй оцінюється кожен із чинників окремо;

– обчислення єдиного інтегрального показника, що оцінює економічну безпеку підприємства загалом.

У першому випадку єдиного узагальненого показника фінансової безпеки відсутнє, результати оцінки представлені по кожній складовій у вигляді системи показників у розрізі вибраних детермінант. Сюди можна зарахувати методики, представлені у роботах [15-17].

Для інтерпретації результатів активно застосовується графічний метод, який дозволяє виконати візуальну комплексну оцінку різнорідних факторів, що визначають стан та тенденції розвитку підприємства, як це зроблено, наприклад, у роботі [15]. Графічне представлення результатів оцінки ґрунтується на використанні пелюсткових діаграм у полярній системі координат. Для цього будується багатокутник або коло, розділені на сектори в залежності від обраної кількості індикаторів, потім порівнюються площі фігур у нормальному, кризовому (пороговому) та фактичному станах, можливе також порівняння в динаміці чи міжгосподарське порівняння.

Друга група методик використовує інтегральний показник з метою оцінки рівня фінансової безпеки підприємства, обчислення якого здійснюється з допомогою різноманітних алгоритмів.

Інтегральні оцінки рівня фінансової безпеки підприємства визначаються, як правило, за допомогою одного із трьох основних способів [18-19]:

– адитивних моделей чи розрахунку середньозваженої суми компонентів;

– стохастичних регресійних моделей або багатовимірних (векторних чи матричних) функцій;

– мультиплікативних моделей або розрахунку середньої геометричної величини сукупних оцінок за окремими складовими.

При використанні адитивного способу або методу виважених сум

авторами робіт рівень фінансової безпеки підприємства розраховується як проста або виважена сума величини оцінок критеріїв за різними складовими з урахуванням вагових коефіцієнтів, що характеризують значущість кожної детермінанти.

Проте визначення вагових коефіцієнтів експертним методом робить оцінку суб'єктивною. При цьому в ситуації, коли деякі індикатори безпеки виходять за свої граничні межі, а інші залишаються в межах допустимих значень, втрачається найважливіша інформація, що дозволяє виробити ефективні заходи реагування.

Другий, менш поширений спосіб визначення інтегрального показника, застосовуваний авторами робіт [16] пов'язані з використанням математичних методів, зокрема стохастичного моделювання (інтегральний показник фінансової безпеки є аналітичне вираз стохастичної залежності між досліджуваними індикаторами) чи багатовимірних функцій.

У ході кореляційно-регресійного аналізу визначаються рівняння регресії, що відображають залежність між інтегральним показником та окремими факторами. При використанні векторного представлення вихідних даних виконується скаляризація багатовимірної функції оцінки рівня фінансової безпеки за певною сукупністю індикаторів фінансової безпеки.

У разі використання мультиплікативних моделей або середнього геометричного способу [17] величина інтегрального показника розраховується як добуток окремих складових (детермінант мікрорівня в системі фінансової безпеки) або як середня геометрична стандартизованих значень показника для кожної характеристики.

В умовах забезпечення фінансової безпеки хоч і не знімається завдання раціонального використання ресурсів, виключно важливою стає вироблення стратегії довгострокового виживання, що забезпечує адаптацію підприємства до мінливого та не завжди дружнього ринкового середовища.

Виходячи з суб'єктивного тлумачення сутності поняття фінансової безпеки підприємства, дослідники пропонують різні методичні підходи до

оцінки рівня його захищеності, при цьому кожен автор спирається на свої методи та критерії.

Найбільш поширеним у наукових джерелах є наступне угруповання підходів до оцінки рівня фінансової безпеки підприємства:

- індикаторний підхід;
- ресурсно-функціональний підхід;
- підхід, що ґрунтується на оцінці економічних ризиків;
- комплексний підхід.

Проте наразі надійної методичної бази визначення індикаторів, які враховують специфіку діяльності конкретного підприємства (розмір, галузеві особливості, форму власності, матеріально-технічну оснащеність, структуру капіталу) відсутня.

Поділ між індикаторним та ресурсно-функціональним підходом досить умовний. По суті ресурсно-функціональний підхід одна із способів групування показників під час використання індикаторного підходу. Різниця між ними полягає у способі угруповання індикаторів. Якщо для угруповання індикаторів застосовуються види корпоративних ресурсів (матеріальні та нематеріальні ресурси, оборотний капітал, трудові ресурси тощо) або функціональні складові фінансової безпеки, то підхід можна віднести до ресурсно-функціонального.

Ресурсно-функціональний підхід охоплює різні функціональні сфери діяльності підприємства і ґрунтується на припущенні, що найбільш ефективно використання корпоративних ресурсів дозволяє запобігти небезпеці за рахунок зміцнення внутрішнього потенціалу та створення умов для сталого розвитку.

Критерієм оцінки тут виступає рівень ефективності використання ресурсів за всіма функціональними складовими фінансової безпеки (фінансової, техніко-технологічної, інтелектуальної, кадрової, нормативно-правової, екологічної, інформаційної, силової та ін.), тобто раціональне використання ресурсів розглядається як основа для запобігання загрозам фінансової безпеки.

Оцінка рівня фінансової безпеки представляється як системи функціональних складових, кожна з функціональних груп як така також є

системою показників.

Залежно від цілей дослідження та наукових інтересів в окремих методиках наголошується на різні аспекти забезпечення фінансової безпеки, види ресурсів та функціональні складові. Такий підхід застосовується з метою оцінки фінансової безпеки підприємства у роботах [17, 18].

Підхід на основі оцінки економічних ризиків передбачає ідентифікацію та аналіз зовнішніх та внутрішніх факторів, що загрожують безпеці підприємства, на основі методів кількісної та якісної оцінок конкретних ризиків. В результаті для різних загроз та негативних факторів розраховується ймовірна шкода, яка порівнюється з величиною прибутку, доходу чи майна.

У деяких методиках критерієм фінансової безпеки може розглядатися прибуток, а рівень безпеки оцінюється відповідно до можливостей підприємства нейтралізувати виявлені ризики. Діагностика ризиків з метою оцінки фінансової безпеки використовується авторами робіт [19, 20].

Комплексний підхід включає елементи як індикаторного, ресурсно-функціонального, ризикового підходів, і застосування різних математико-статистичних методів.

Методики, пропонувані авторами у межах комплексного підходу, оцінюють як внутрішній потенціал підприємства, а й чинники зовнішнього середовища, галузеві, регіональні, екзогенні і ендегенні ризики.

Найбільш обґрунтовані методики розрахунків узагальненого показника фінансової безпеки підприємства у рамках комплексного підходу представлені, на наш погляд, у роботах [21].

Різні автори при виборі індикаторів оцінки рівня фінансової безпеки підприємства та способу їх угруповання в залежності від галузевої специфіки, значущості загроз та своїх суб'єктивних переваг наголошують на різних аспектах забезпечення фінансової безпеки.

Методики комплексного підходу до оцінки фінансової безпеки підприємства в рамках наведених підходів наведена в табл. 1.1.

Вибір методу оцінки фінансової безпеки у кожному конкретному випадку

здійснюється з урахуванням цілей та завдань оцінки, специфіки діяльності підприємства, наявності необхідної інформації та інших об'єктивних факторів.

Таблиця 1.1

Методики діагностики та оцінки фінансової безпеки підприємства

Складники фінансової безпеки	Підхід до визначення інтегрального показника	Специфічні особливості
<p>¹</p> <p>Мікрорівень: фінансова, соціальна, виробнича, інвестиційна, ресурсна та промислово-екологічна. Макрорівень: політична, економічна, соціальна, технологічна, інституційна, та природно-екологічна</p>	<p>²</p> <p>Комплексний показник фінансової безпеки визначається як середнє арифметичне для двох рівнів. Показники детермінантів мікрорівня та макрорівнів розраховуються як середнє арифметичне конкретних індикаторів</p>	<p>³</p> <p>Пропонуються такі стани фінансової безпеки: стабільний, передкризовий, кризовий, критичний. Методика розрахована на оцінку рівня фінансової безпеки лісогосподарського підприємства, склад індикаторів та порогові значення обумовлені специфікою галузі</p>
<p>Мікрорівень: фінансова, інтелектуально-кадрова, техніко-технологічна, інформаційна, ресурсно-виробнича, управлінська та збутова.</p>	<p>Інтегральний показник фінансової безпеки підприємства представлений у мультиплікативному вигляді як добуток середніх характеристик наявних ресурсів на коригувальні</p>	<p>На мікрорівні автор для оцінки фінансової безпеки пропонує використовувати систему індикаторів, а на макро- та мезорівні експертну оцінку. Характеристики детермінантів мікрорівня господарювання оцінюють необхідний обсяг</p>
<p>Мезорівень: характеристики сфери діяльності та характеристики території. Макрорівень: політичні, економічні, соціальні, технологічні, інституційні та природно-екологічні</p>	<p>коєфіцієнти, отримані за допомогою експертної оцінки на мезо- та макрорівні. Якщо значення інтегрального показника більше або дорівнює одиниці, то у підприємства достатньо власних ресурсів для успішного нівелювання загроз, що виникають у зовнішньому середовищі</p>	<p>ресурсів, достатній для безпечного функціонування та нівелювання загроз за аналогією до ресурсно-функціонального підходу. На мезо- та макрорівні оцінюються ризики відповідно до ризикового підходу до діагностики загроз. Залежно від сили та характеру впливу запропоновано різні значення коригувальних коефіцієнтів на мезо- та макрорівні</p>
<p>Індикатори зовнішнього середовища. Індикатори внутрішнього середовища, серед яких індикатори групуються за напрямками: ефективність діяльності підприємства та фінансовий стан, становище фірми на ринку, внутрішні процеси на підприємстві та процеси розвитку підприємства.</p>	<p>Інтегральний показник фінансової безпеки визначається на основі скалярного порівняння векторних оцінок про перевищення чи не перевищення порога</p>	<p>Розмежовано три стани фінансової безпеки підприємства: нормальний, передкризовий та кризовий</p>

<p>Оцінка ефективності діяльності та використання ресурсів. Оцінка пропорційності економічного зростання (стійкості розвитку)</p>	<p>Підсумковий інтегральний показник фінансової безпеки підприємства розраховується за формулою арифметичної середньозваженої</p>	<p>Оцінка ефективності виробничо-господарської діяльності провадиться шляхом розрахунку середніх арифметичних індексів цільових елементів матриці. Елементами є темпи зростання прибутку, виручки, витрат та обсяг використовуваних ресурсів. Особливо оцінюється рівень фінансової стійкості підприємства з використанням методології оцінки фінансових ризиків.</p>
---	---	---

Перелік показників фінансової безпеки визначається кожним підприємством самостійно залежно від його специфіки, використовуваних підходів до управління, участі у галузі. Ефективність визначення параметрів порогових значень індикаторів безпосередньо залежить від достовірності та якості інформації, що використовується.

Варто зазначити, що практично немає чіткого обґрунтування того, що методи оцінки рівня фінансової безпеки мають переваги в порівнянні з апробованими, загальновизнаними методами фінансово-економічного аналізу діяльності підприємства.

Застосування цих об'єктивних методів дозволяє виявити вихідні причини, що негативно впливають як на забезпечення фінансової безпеки, так і на інвестиційну привабливість підприємства.

НУБІП України

НУБІП України

Розділ 2. АНАЛІЗ ДІАГНОСТИКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ АТ "УКРПОШТА" В СИСТЕМІ КОНТРОЛІНГУ

2.1. Організаційно – економічна характеристика підприємства АТ «Укрпошта»

Мережа АТ «Укрпошти» обіймає 100% території України, що вміщає в себе більше 27 000 населених пунктів, крім тимчасово окупованих. Досліджуване підприємство надає логістичні, поштові, торговельні, фінансові послуги для корпоративних клієнтів і приватних осіб.

Засновником та акціонером підприємства АТ «Укрпошта» є держава в особі Міністерства інфраструктури України. Управління державними корпоративними правами стосовно АТ «Укрпошта» здійснює Міністерство інфраструктури України.

Наглядова рада АТ «Укрпошта» – це колегіальний орган, який захищає права акціонера, й також робить нагляд і регулювання за діяльністю акціонерного товариства. Членів Наглядової ради в складі 7 осіб, в тому числі 5 незалежних членів, які обираються загальними зборами на строк до 3 років.

Генеральний директор здійснює управління поточною діяльністю АТ «Укрпошта». Генеральним директором АТ «Укрпошта» є Смілянський Ігор Юхимович.

Функціонування «Укрпошти» регулюється Законом України «Про поштовий зв'язок» та іншими Законами України, а також нормативним законодавством Всесвітнього поштового союзу, членом якого є Україна починаючи з 1947 року.

Акціонерне товариство було створено в 1947 році в період існування Радянського Союзу, яке в подальшому було реорганізовано в Українське державне підприємство поштового зв'язку «Укрпошта» в 1994 році. В лютому 2016 року Уряд прийняв рішення про реорганізацію Українського державного підприємства поштового зв'язку «Укрпошта» в Акціонерне товариство.

З 2016 року в АТ «Укрпошта» на 95% оновлено управлінську команду та впроваджені нові технології обслуговування клієнтів, затверджені нові умови

партнерства, оновлено асортимент товарів і послуг, упроваджено нову систему мотивації працівників на базі ключових показників. Серед партнерів АТ «Укрпошта» можна виділити такі відомі корпорації як Європейський банк реконструкції та розвитку, Європейський інвестиційний банк, поштові оператори Європи, США, Азії.

Для надання фінансових послуг Акціонерне товариство «Укрпошта» стала членом міжнародних платіжних систем Mastercard, Visa і національної платіжної системи «Простір». Для здійснення різноманітних операцій в сфері публічних закупівель, оренди нерухомості АТ «Укрпошта» співпрацює із системою ProZorro. Реструктуризація та ребрендинг та підприємства сприяли тому, що

акціонерне товариство «Укрпошта» займає 33 місце в рейтингу Всесвітнього поштового союзу за індексом поштового розвитку (ZIPD) серед 173 пошта світу.

Функціонування Акціонерного товариства «Укрпошта» здійснюється на базі Статуту, який затверджений наказом Міністерства інфраструктури України від 14.12.2018 № 6Т1 та регулюється Законом України «Про поштовий зв'язок» та іншими Законами України, а також іншими нормативними та правовими актами Всесвітнього поштового союзу (ВПС), членом якого Україна є з 1947р.

Акціонерне товариство «Укрпошта» є членом інших міжнародних поштових організацій (Регіональна співдружність у сфері зв'язку (РСЗ) із 1991 року, Рада операторів поштового зв'язку (РСЗ) із 2001 року, Асоціація європейських державних поштових операторів «Пост Європа» із 1994р. тощо).

В березні 2017 року це підприємство було зареєстроване у формі Публічного акціонерного товариства у відповідності із законодавством України. Акції Товариства не мають лістингу на національних та міжнародних фондових біржах. В грудні 2018 року тип акціонерного товариства «Укрпошта» змінено з публічного на приватне акціонерне товариство, та підприємство перейменоване в Акціонерне Товариство «Укрпошта».

Акціонерне Товариство «Укрпошта» (далі – АТ «Укрпошта») є підприємство, яке функціонує у системі поштового зв'язку на державному рівні. Станом на 01.01.2023 р. АТ «Укрпошта» у своєму складі налічує:

- 24 регіональні філії;
- Дирекцію оброблення та перевезення пошти;
- відділення «Автотранспошта».

АТ «Укрпошта» є найбільшою компанією України, де працює близько 60 000 працівників, а також функціонує близько 11 000 відділень, які здійснюють надання поштових послуг майже по всій території нашої країни.

За 2020 р. АТ «Укрпошта» доставило по території України і за кордон 238,5 млн од. письмової кореспонденції, 44,6 млн посилок і дрібних пакетів,

Також АТ «Укрпошта» виплатило 12,1 млн переказів та 64,5 млн пенсій і грошових допомог.

За 2021 р. АТ «Укрпошта» опрацювало та зробило доставку до різних країн світу 4,7 млн кг експортних відправлень, що на 27 % більше у порівнянні з

2020 роком. Необхідно зазначити, що, АТ «Укрпошта» наразі є монопольною організацією на ринку міжнародних відправлень.

Організаційно-економічна структура АТ «Укрпошта» має дворівневу систему ієрархії. Така структура дозволяє реалізувати поставлені стратегічні цілі. Склад товариства містить два рівні. Перший рівень – це апарат управління підприємством. Другий рівень – філії підприємства.

Значна частина доходів АТ «Укрпошта» складається з грошових надходжень від надання фінансових послуг:

- традиційні виплат пенсій;
- нові перекази «3 картки на картку» та «3 картки додому».

АТ «Укрпошта» реалізує на ринку поштових послуг близько 50 видів послуг, серед яких:

універсальні послуги поштового зв'язку (пересилання простих і рекомендованих поштових карток, листів, бандеролей, секограм, а також посилок без оголошеної цінності масою до 10 кг);

- рекламні та фінансові послуги;
- послуги з передплати та розповсюдження періодичних друкованих видань;
- виплата пенсій;

поширення періодичних друкованих видань (оформлення за передплатою та доставка друкованих періодичних видань);

торгівля товарами (в тому числі, коли дане підприємство діє у ролі комерційного посередника та реалізує продукцію, яка належить іншим сторонам);

інші комерційні послуги.

Штат працівників АТ «Укрпошта» - більше 98 тис. працівників (серед яких більше ніж 41 тис. – працевлаштовані листоношами). Підприємство

щорічно здійснює обробку та доставку замовникам близько 300 млн. поштових

відправлень, 17,5 млн. посилок та відправлень з оголошеною цінністю, 22 млн.

переказів. Також через АТ «Укрпошта» відбувається доставка близько 120 млн.

пенсій та проводиться безпосередня доставка пошти до 15 млн. абонентських

поштових скриньок.

Також АТ «Укрпошта» здійснює :

розповсюдження за передплатою та в роздріб 1 млрд примірників видань;

видання мільйонними тиражами стандартних поштових марок, художніх поштових марок, конвертів, листівок.

АТ «Укрпошта» реалізує наступні види послуг:

внутрішні поштові відправлення, поштові листівки, листи, бандеролі, секограми, посилки.

міжнародні поштові відправлення, листівки, листи, секограми, бандеролі, відправлення з оголошеною цінністю, пакети, мішки та посилки.

здійснює випуск та розповсюдження філателістичної продукції, випуск «Власних марок».

2.2. Оцінка фінансового стану підприємства

Аналіз структури та динаміки джерел формування і напрямів

використання фінансових ресурсів виконується за даними балансу підприємства з використанням методів вертикального та горизонтального аналізу.

Аналіз структури та динаміка джерел формування фінансових ресурсів АТ

«Укрпошта» у 2021 році свідчить про те, що основним джерелом формування фінансових ресурсів на даному підприємстві були позикові кошти. Так, власний капітал у структурі формування фінансових ресурсів в 2019 – 2021 р.р. становив 15,9 % та 11,7% відповідно. При чому ми спостерігаємо скорочення суми власного капіталу як у 2019 р. так і в 2021 р. Так, на кінець 2019 року ця сума скоротилася на 5 %, а в 2021 р. аналогічна сума скоротилася на 1 % (таблиця 2.1). Тобто на підприємстві відбувається постійне зменшення суми власного капіталу.

На кінець 2019 р. частка власного капіталу становила 32,3 %, а в 2021 р. цей показник дорівнював 24,9 %, що свідчить про підсилення критичного фінансового стану аналізованого підприємства.

Довгострокові зобов'язання і забезпечення та поточні зобов'язання і забезпечення складають в сумі позикові кошти АТ «Укрпошта». Саме за рахунок них і сформовані фінансові ресурси даного підприємства. Таку тенденцію можна вважати досить негативною, і тим паче, що частка позикових коштів у структурі АТ «Укрпошта» неухильно зростає.

Аналіз довгострокових і поточних зобов'язань показав, що частка довгострокових зобов'язань і забезпечень на кінець 2019 р. зросла на 2 % (з 3,1 % до 5,1 %); частка довгострокових зобов'язань і забезпечень на кінець 2021 р. зросла на 4,1 % (з 6,3 до 10,4 %).

В свою чергу спостерігається зростання частки поточних зобов'язань і забезпечень на кінець 2019 р. на 3,3 % (з 59,3 % до 62,6 %). Єдиним позитивним моментом є скорочення частки поточних зобов'язань і забезпечень на кінець 2021 р. на 2,9 % (з 67,6 % до 64,7 %).

Отже, в АТ «Укрпошта» позикові є основним джерелом формування фінансових ресурсів підприємства.

Частка власного капіталу в балансі за 2019 – 2021 рр. скоротилася, зменшення сприяє зниженню фінансової стійкості підприємства.

Частка позикових коштів у сукупних джерелах формування фінансових ресурсів АТ «Укрпошта» за 2019 – 2021 р.р. зросла, що свідчить про підсилення

Таблиця 2.1

Аналіз структура та динаміка джерел формування фінансових ресурсів АТ «Укрпошта» у 2021 році

Показник	Рядок	2021 р.		Питома вага, %		Зміни за період			
		на початок	на початок	на початок	на початок	В абс. вел., тис. грн	У пит. вазі, %	Темп приросту	У % до зміни підсумку балансу
	2	3	4	5	6	7=4-3	8=6-5	9=(7/3)х100	10*
I. Капітал власний									
Зареєстрований капітал з урахуванням переоцінки	1400	1264559	1264559	12,7	11,7	-	-1	-	1,0
Капітал у дооцінках	1405	-	-	-	-	-	-	-	0,2
Додатковий капітал	1410	-	-	-	-	-	-	-	0,03
Резервний капітал	1415	-	-	-	-	-	-	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	1 321 490	1 413 330	13,3	13,1	+91840	-0,2	6,9	29,3
Неоплачений капітал	1425	-	-	-	-	-	-	-	-
Вилучений капітал	1430	-	-	-	-	-	-	-	-
Розділ I	1495	2 586 049	2 677 889	26,1	24,9	+91840	-1,2	3,5	16,7
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення									
Розділ II	1595	628744	1120498	6,3	10,4	+491754	+4,1	78,2	11,4
III. Поточні зобов'язання і забезпечення									
Короткострокові кредити банків	1600	264395	127223	0,3	1,18	-137172	+0,88	51,9	0,3
Забезпечення поточні	1660	502007	614609	0,5	5,7	+112302	+5,2	22,4	8,6
Розділ III	1695	6698353	6969247	67,6	64,7	+270894	-2,9	4,04	2,9
IV. Зобов'язання пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття									
1700	1700	-	-	-	-	-	-	-	-
Баланс	1900	9909473	10767634	100,0	100,0	+858161	-	8,7	100,0

фінансової нестійкості підприємства та підвищення ступеню його фінансового ризику.

У структурі позичкового капіталу переважають поточні зобов'язання і забезпечення, що є негативним фактом, який характеризує погіршення структури балансу та підвищення ризику втрати фінансової стійкості.

Так, довгострокові зобов'язання і забезпечення у структурі формування фінансових ресурсів АТ «Укрпошта» на кінець 2019, 2020 та 2021 р.р. становили 5,1%, 6,2% та 10,4% відповідно.

В свою чергу поточні зобов'язання і забезпечення у структурі формування фінансових ресурсів АТ «Укрпошта» на кінець 2019, 2020 та 2021 р.р. становили 62,6%, 87,9% та 64,7% відповідно.

Така ситуація із джерелами формування фінансових ресурсів АТ «Укрпошта» протягом останніх трьох років є катастрофічною, особливо цікавим фактом є процес переоцінки капіталу.

Так, згідно фінансової звітності на підприємстві відбулась наступна переоцінка зареєстрованого капіталу на кінець 2021 р.: 6 518 597 – 5254038 – 1264559.

Так, як АТ «Укрпошта» є державним підприємством, то саме така ситуація може свідчити про масштабне розкрадання фінансових ресурсів у розмірі 5254038 тис. грн.

Аналіз таблиці 2.2 та додатків А та Б свідчить про те, що в структурі та активів підприємства АТ «Укрпошта» у 2019 – 2021 р.р. переважають необоротні активи.

Так, на кінець 2019 – 2021 р.р. оборотні активи (запаси) становили найбільшу питому вагу – 54,4% та 59,1% відповідно.

На кінець 2019 – 2021 р. р. необоротні активи становили 45,2% та 40,2% відповідно.

Таблиця 2.2

Аналіз структури та динаміки активів підприємства АТ «Укрпошта» у 2021 р.

Показник	Рядок	2021 р.		Питома вага, %		Зміни за період			
		на початок	на кінець	на початок	на кінець	В абс. вел., тис. грн	У пит. вазі, %	Темп приросту	У % до зміни підсумку балансу
		3	4	5	6	7=4-3	8=6-5	9=(7/3)х100	10*
I. Необоротні активи (Нематеріальні активи):	1000	18 695	55 518	0,19	0,52	+35823	0,33	197	0,1
Незавершені капітальні інвестиції	1005	65 889	320 864	0,66	3,0	+254975	2,4	386,9	2,3
Основні засоби	1010	3 410 581	3 830 957	34,4	35,5	+420376	1,1	12,3	4,7
Усього за розділом I	1095	3630676	4327306	36,7	40,2	+696630	3,5	19,2	0,33
II. Оборотні активи (Запаси)	1100	225 554	293 899	2,3	2,7	+68345	0,4	30,3	0,18
Усього за розділом II	1195	6180138	6564685	62,4	59,1	+114547	-3,3	3,0	2,6
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	98659	75643	0,99	0,7	-22016	0,29	22,3	3,1
Баланс	1300	9909473	10767634	100,0	100,0	+858161	0	8,7	-

НУБІП УКРАЇНИ

В таблиці 2.3 проведемо аналіз фінансових результатів підприємства АТ «Укрпошта» за 2019-2021 р.р.

Таблиця 2.3

Фінансові результати АТ «Укрпошта» за 2019 -2021 р.р., тис. грн.

Показники	Код рядка	2019	2020	2021	Темп приросту, %
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	7777843	9182437	11181868	143,8
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	6596957	7774565	9536425	144,6
Валовий прибуток	2090	1180886	1407872	1645443	139,3
Інші операційні доходи	2120	747012	259383	3091	-241,7
Адміністративні витрати	2130	1014143	1136999	1324050	130,6
Витрати на збут	2150	188026	211367	259349	137,9
Інші операційні витрати	2180	200796	147237	170034	-11,8
Фінансовий результат від операційної діяльності	2190	524933	171652	2011	-260,5
Інші фінансові доходи	2220	91419	94517	104904	114,8
Інші доходи	2240	2579	68959	91705	35,5
Фінансові витрати	2250	74048	86028	114569	154,7
Інші витрати	2270	45670	45477	45575	-99,8
Фінансовий результат до оподаткування	2290	499213	203623	237946	-47,7
Чистий фінансовий результат	2350	405357	161240	183582	-45,3

За результатами проведеного аналізу спостерігається зростання суми чистого доходу від реалізації продукції на 43,8 % в 2021 році порівняно з 2019 роком. Також можна відмітити значне зростання собівартості реалізованої

продукції (товарів, робіт, послуг) на 44,6 %, що є негативним явищем. В результаті валовий прибуток зріс на 39,3 % за аналізований період. Але за аналізований період значно знизився основний показник фінансової результативності ТОВ «Укрпошта» - чистий прибуток. Він знизився в 2,2 рази в 2021 році порівняно з 2019 роком. Така негативна ситуація зумовлена значним зменшенням операційних доходів у 2021 році в 241,7 разів порівняно з 2019 роком. Цей показник значно вплинули на зниження прибутку від операційної діяльності в 2,6 рази. Крім цих чинників на зниження чистого прибутку ТОВ «Укрпошта» вплинуло значне збільшення фінансових витрат, що становило - 1,5 рази.

2.3. Поглиблений аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства АТ «Укрпошта»

У короткостроковій перспективі критерієм оцінки фінансового стану підприємства виступає його ліквідність і платоспроможність. Термін «ліквідний» передбачає безперешкодне перетворення майна в кошти платежу. Чим менше час, необхідний для перетворення окремого виду активів, тим вища його ліквідність.

Таким чином, ліквідність підприємства - це його здатність перетворити свої активи в кошти платежу для погашення короткострокових зобов'язань.

В таблицях 2.4 – 2.6 проведемо розрахунки показників ліквідності підприємства АТ «Укрпошта» за 2019-2021 рр.

Таблиця 2.4

Розрахунок показників ліквідності АТ «Укрпошта» за 2019 р.

Показник	На поч. року	На кін. року	Відхилення
1. Поточна ліквідність (Кпл)	0,69	0,88	+0,19
2. Швидка ліквідність (Кшл)	0,62	0,84	+0,22
3. Абсолютна ліквідність (Кал)	0,52	0,74	+0,22

4. Власні оборотні кошти (ВОК)	-1399075	-1019377	-379698
5. Забезпеченість ВОК (Квок)	-0,53	-0,24	+0,29
6. Забезпеченість запасів і витрат ВОК (Кзвок)	-5,4	-4,5	+0,9
7. Маневреність ВОК (Кман. вок)	-1,42	-3,61	-2,19
8. Покриття запасів (Кпокр. зап)	-1,91	13,8	+11,89

1. Поточна ліквідність $(Кпл)к = 2461854 : 3574338 = 0,69$

Поточна ліквідність $(Кпл)к = 4336303 : 4950816 = 0,88$

Тенденція до зростання та повна невідповідність нормативному значенню

2. Швидка ліквідність $(Кшл)п = (2461854 - 235837) : 3574338 = 0,62$

Швидка ліквідність $(Кшл)к = (4336303 - 195381) : 4950816 = 0,84$

Тенденція до зростання та повна невідповідність нормативному значенню

3. Абсолютна ліквідність $(Кал)п = 1846931 : 3574338 = 0,52$

Абсолютна ліквідність $(Кал)к = 3675137 : 4950816 = 0,74$

Тенденція до зростання та повна невідповідність нормативному значенню

4. Оборотні кошти власні (ВОК) $к = 2267925 - 3567000 = -1399075$

Оборотні кошти власні (ВОК) $к = 2551675 - 3571052 = -1019377$

Тенденція до зростання та повна невідповідність нормативному значенню

5. Забезпечення ВОК $(Квок)п = (2267925 - 3567000) : 2461854 = -0,53$

Забезпечення ВОК $(Квок)к = (2551675 - 3571052) : 4336303 = -0,24$

Позитивна тенденція до скорочення але присутня невідповідність

нормативному значенню

6. Забезпечення запасів і витрат ВОК

$(Кзвок)п = (2267925 - 3567000) : 235837 = -5,5$

Забезпечення запасів і витрат ВОК

$$(K_{\text{звок}})_{\text{к}} = (2551675 - 3571052) : 225554 = -4,5$$

Позитивна тенденція до скорочення, але присутня невідповідність нормативному значенню

$$7. \text{ Маневреність ВОК (Кман. вок)}_{\text{п}} = 1846931 : (2267925 - 3567000) = 1846931 : (-1299075) = -1,42$$

$$\text{Маневреність ВОК (Кман. вок)}_{\text{к}} = 3675137 : (2551676 - 3571052) = 3675137 : (-1019376) = -3,61$$

Тенденція до зростання та повна невідповідність нормативному значенню

$$8. \text{ Покриття запасів (Кпокр. зап)}_{\text{п}} = (2461854 - 3567000 + 112627 + 541590) : 235837 = -1,91$$

$$\text{Покриття запасів (Кпокр. зап)}_{\text{к}} = (2551675 - 3571052 + 41939 + 3675137) : 195381 = 13,8$$

Проведені розрахунки свідчать про те, що більшість показників ліквідності АТ «Укрпошта» знаходяться поза межами норми, що є негативним. Поточна ліквідність на кінець року зросла на 0,19, швидка ліквідність також має тенденцію до зростання на 0,22, абсолютна ліквідність також зріс на 0,22.

Негативним є скорочення ВОК на 379698 тис. грн. Коефіцієнт маневреності ВОК зазнав критичного зниження.

Таблиця 2.5

Розрахунок показників ліквідності АТ «Укрпошта» за 2020 р.

Показник	На поч. року	На кін. року	Відхилення
1. Поточна ліквідність (Кпл)	0,88	0,93	+0,05
2. Швидка ліквідність (Кшл)	0,83	0,89	+0,06
3. Абсолютна ліквідність (Кал)	0,74	0,81	+0,07
4. Власні оборотні кошти (ВОК)	-1019377	-1048310	-28933

5. Забезпеченість ВОК (Квок)	-0,24	-0,55	-0,31
6. Забезпеченість запасів і витрат ВОК (Кзвок)	-4,52	-4,65	-0,13
7. Маневреність ВОК (Кман.вок)	-3,60	-5,00	-1,4
8. Покриття запасів (Кпокр. зап)	13,8	1,35	-12,45

1. (Кпл) $p = 4336303 : 4950816 = 0,88$

(Кпл) $k = 6180128 : 6698353 = 0,93$

Тенденція до зростання та повна невідповідність нормативному значенню

2. (Кшл) $p = (4336303 - 195381) : 4950816 = 0,83$

(Кшл) $k = (6180128 - 225554) : 6698353 = 0,89$

Тенденція до зростання та повна невідповідність нормативному значенню

3. (Кал) $p = 3675137 : 4950816 = 0,74$

(Кал) $k = (195095 + 5246112) : 6698353 = 0,81$

Тенденція до зростання та повна невідповідність нормативному значенню

4. (ВОК) $p = 2551675 - 3571052 = -1019377$

(ВОК) $k = 2582366 - 3630676 = -1048310$

Тенденція до зростання та повна невідповідність нормативному значенню

5. (Квок) $p = (2551675 - 3571052) : 4336303 = -0,24$

(Квок) $k = (252366 - 3630676) : 6180128 = -0,55$

Тенденція до зростання та повна невідповідність нормативному значенню

6. (Кзвок) $p = (2551675 - 3571052) : 225554 = -4,52$

(Кзвок) $k = (2582366 - 3630676) : 225554 = -4,65$

Тенденція до зростання та повна невідповідність нормативному значенню

$$7. \quad (\text{Кман. вок}) \text{ п} = 3675137 : (2551676 - 3571052) = 3675137 : (-1019376) = -3,60$$

$$(\text{Кман. вок}) \text{ к} = 5246112 : (2582266 - 3630676) = 5246112 : (-1048410) = -5,00$$

Тенденція до зростання та повна невідповідність нормативному значенню

$$8. \quad (\text{Кпокр. зап}) \text{ п} = (2551675 - 3571052 + 41939 + 3675137) : 195381 = 13,8$$

$$(\text{Кпокр. зап}) \text{ к} = (2582366 - 3630676 + 250758 + 1103112) : 225554 = 1,35$$

Тенденція до зростання та повна невідповідність нормативному значенню.

Проведені розрахунки свідчать про те, що більшість показників ліквідності АТ «Укрпошта» знаходяться поза межами норми, що є негативним.

Позитивним є зростання поточної ліквідності на кінець року зросла на 0,05, швидкої ліквідності на 0,06 та абсолютної ліквідності на 0,07.

Негативним є скорочення власних оборотних коштів на 28933 тис. грн. Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами та коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами зазнали критичного зниження.

Таблиця 2.6
Розрахунок показників ліквідності АТ «Укрпошта» за 2021 р.

Показники	На поч. року	На кін. року	Відхилення
1. Поточна ліквідність (Кпл)	0,92	0,91	-0,01
2. Швидка ліквідність (Кшл)	0,89	0,87	-0,02
3. Абсолютна ліквідність (Кал)	0,81	0,77	-0,04
4. Власні оборотні кошти (ВОК)	-1048310	-1649417	-
5. Забезпеченість ВОК (Квок)	-0,55	-0,26	+0,29

6. Забезпеченість запасів і витрат ВОК (Кзвок)	-4,65	-5,61	-0,96
7. Маневреність ВОК (Кман. вок)	-5,00	-0,23	+4,77
8. Покриття запасів (Кпокр. зап)	1,35	-6,08	-4,73

1. $(Кпл) п = 6180128 : 6698353 = 0,92$
 $(Кпл) к = 6364685 : 6969347 = 0,91$

Тенденція до зменшення, але повна невідповідність нормативному значенню

2. $(Кшл) п = (6180128 - 225554) : 6698353 = 0,89$
 $(Кшл) к = (6364685 - 293899) : 6969247 = 0,87$

Тенденція до зменшення, але повна невідповідність нормативному значенню

3. $(Кал) п = (195095 + 5246112) : 6698353 = 0,81$
 $(Кал) к = (1509233 + 3893395) : 6969347 = 0,77$

Тенденція до зменшення, але повна невідповідність нормативному значенню

4. $(ВОК) п = 2582366 - 3630676 = -1048310$
 $(ВОК) к = 2677889 - 4327306 = -1649417$

Тенденція до зростання та повна невідповідність нормативному значенню

5. $(Квок) п = (252366 - 3630676) : 6180128 = -0,55$
 $(Квок) к = (2677889 - 4327306) : 6364685 = -0,26$

Тенденція до зменшення, але повна невідповідність нормативному значенню

6. $(\text{Кзвок})_п = (2582366 - 3630676) : 225554 = -4,65$
 $(\text{Кзвок})_к = (2677889 - 4327306) : 293899 = -5,61$

Тенденція до зростання та повна невідповідність нормативному значенню

7. $(\text{Кман.вок})_п = 5246112 : (2582266 - 3630676) = 5246112 : (-1048410) = -5,00$
 $(\text{Кман.вок})_к = 3893395 : (2677889 - 4327306) = 3893395 : (-1649417) = -2,36$

Тенденція до зменшення, але повна невідповідність нормативному значенню

8. $(\text{Кпокр. зап})_п = (2582366 - 3630676 + 250758 + 1103112) : 225554 = 1,35$
 $(\text{Кпокр. зап})_к = (677889 - 4327306 + 127223 + 1733721) : 293899 = -6,08$

Спостерігається тенденція до зростання та повна невідповідність нормативному значенню.

Показників ліквідності підприємства АТ «Укрпошта» за 2019 – 2021 рр. знаходиться за межами нормативного значення, причому спостерігається їх

погіршення з кожним роком. Така ситуація для аналізованого підприємства є

критичною, і тому останнім часом можна спостерігати масове закриття відділень та скорочення чисельності працівників.

Фінансова стійкість підприємства відіграє важливу роль у забезпеченні розширеного відтворення та прибутковості у майбутньому. Це здатність

підприємства здійснювати свою діяльність в напрямку розвитку, при цьому зберігати рівновагу власних активів і пасивів у середовищі, яке постійно

змінюється.

Фінансової стійкості можна досягти, здійснюючи ефективно та оптимальне управління грошовими коштами, запасами, основними засобами, а також

джерелами їх забезпечення власним та позиковим капіталом.

Беззаперечно, сьогодні фінансова стійкість є комплексною категорією, яка вивчає ресурсний потенціал підприємства, його фінансовий стан, залежність від

впливу внутрішніх і зовнішніх факторів та спроможність забезпечити ефективну діяльність при збереженні платоспроможності. Фінансова стійкість є ключовим орієнтиром при плануванні діяльності, при впровадженні інноваційних технологій на підприємство, загалом її показники відображають рівень ризиковості функціонування

Розрахунок показників фінансової стійкості АТ «Укрпошта»
за 2019-2021 р.р.

Таблиця 2.7

Показники	Дані для інформації	Рекомендовані значення	Роки		
			2019	2020	2021
1. Коефіцієнт автономії (Кавт.)	$\frac{p.1495}{p.1900}$	$\geq 0,5$, збільшення	0,32	0,26	0,25
2. Коефіцієнт фінансової залежності (Кфз)	$\frac{p.1900}{p.1495}$	≤ 2 , зменшення	3,1	3,84	4,0
3. Коефіцієнт фінансового ризику (Кфр)	$\frac{p.1900 - p.1495}{p.1495}$	$\leq 0,5$, критичне – 1	2,1	2,84	3,02
4. Коефіцієнт маневреності власного капіталу (Кман. вк)	$\frac{p.1495 - p.1095}{p.1495}$	> 0 ; збільшення	-0,4	-0,41	-0,61
5. Коефіцієнт структури покриття довгострокових вкладень (Кстр. дв)	$\frac{p.1595}{p.1095}$	-	0,11	0,17	0,27
6. Коефіцієнт довгострокового залучення коштів (Кдзк)	$\frac{p.1595}{p.1495 + p.1595}$	0,4	0,14	0,19	0,29
7. Коефіцієнт фінансової незалежності капіталізованих джерел (Кфнел)	$\frac{p.1495}{p.1495 + p.1595}$	0,6	0,86	0,80	0,71

Розраховані в таблиці 2.7 за 2019 рік дані свідчать, що коефіцієнт автономії відхиляється від норми на 0,18, також коефіцієнт фінансової залежності перевищує норму на 1,1, коефіцієнт фінансового ризику знаходиться за межами критичного значення, адже дорівнює 2,1, коефіцієнту маневреності власного капіталу є від'ємним числом – 0,4, хоча повинне при критичному стані

дорівнювати 0. Коефіцієнт довгострокового залучення коштів знаходиться у межах відносної норми та становить 0,1 як і коефіцієнт фінансової незалежності

Розраховані дані за 2020 рік свідчать, що коефіцієнт автономії відхиляється від норми на 0,24, також коефіцієнт фінансової залежності перевищує норму на 1,84, коефіцієнт фінансового ризику знаходиться за межами критичного значення, адже становить 2,84, коефіцієнт маневреності власного капіталу є від'ємним числом – 0,4, хоча повинне при критичному стані дорівнювати 0. Коефіцієнт довгострокового залучення коштів знаходиться у

межах не критичного відхилення та становить 0,2 як і коефіцієнт фінансової незалежності капіталізованих джерел становить 0,8 при нормі 0,6

Розраховані показники фінансової стійкості АТ «Укрпошта» за три роки свідчать про критичний фінансово – економічний стан досліджуваного підприємства, але на основі розрахунків в табл. 2.7 можна зазначити, що показники мають позитивну тенденцію у сторону покращення.

В наступній таблиці 2.8 проведемо оцінку оборотності економічних та фінансових ресурсів підприємства АТ «Укрпошта» у 2019 – 2021 р.р.

Оборотність активів в 2021 р. проти 2019 р. скоротилася на 0,85, оборотність основних фондів також зазнала скорочення на 0,65, оборотність оборотних активів скоротилася на 0,51, оборотність запасів також зазнала значного скорочення – на 13,7, оборотність дебіторської заборгованості скоротилася на 8,7, а оборотність власного капіталу та оборотність кредиторської заборгованості скоротилися на 0,67 та 2,61 відповідно.

Така ситуація для підприємства не є позитивною.

2019 рік

$$1. K_A = (11181868 \cdot 2) : (6028854 + 7907355) = 22363736 : 13936209 = 1,60$$

$$2. K_{OF} = (11181868 \cdot 2) : (85738 + 38416 + 3424096 + 3305771) = 22363736 : 6854021 = 3,26$$

$$3. K_{OA} = (11181868 \cdot 2) : (2461854 + 4336303) = 22363736 : 6798157 = 3,29$$

$$4. K_Z = (11181868 \cdot 2) : (235837 + 195381) = 22363736 : 431218 = 51,9$$

$$5. K_{ДЗ} = (11181868 \cdot 2) :$$

$$(158358+22402+25794+5453+138635+275050+19097+10143+8335+126678)$$

$$22363736 : 789945 = 28,3$$

$$6. \quad K_{BK} = (11181868 \cdot 2) : (2267925 + 2551675) = 22363736 : 4819600 = 4,6$$

$$7. \quad K_{K3} = (11181868 \cdot 2) :$$

$$(65993+541590+94929+14329+36285+154033+106818+98902+541110+94574+12$$

$$4+49526+179259+50972+121607) = 22363736 : 2150051 = 10,4$$

Таблиця 2.8

Оборотність економічних та фінансових ресурсів АТ «Укрпошта» у

2019 – 2021 р.р

Показник	Умовне позначення	2019 рік	2020 рік	2021 рік	Тенденція та її ознаки
1. Оборотність активів	K_A	1,6	1,03	0,75	Зменшення, негативна
2. Оборотність основних фондів	K_{OF}	3,26	2,69	2,04	Зменшення, негативна
3. Оборотність оборотних активів	K_{OA}	3,29	1,75	1,24	Зменшення, негативна
4. Оборотність і запасів	K_3	51,9	43,6	29,9	Зменшення, негативна
5. Оборотність дебіторської заборгованості	$K_{ДЗ}$	28,3	22,7	14,0	Зменшення, негативна
6. Оборотність власного капіталу	K_{BK}	4,6	3,57	2,9	Зменшення, негативна
7. Оборотність кредиторської заборгованості	K_{K3}	10,4	5,97	3,36	Зменшення, позитивна

2020 рік

$$1. \quad K_A = (9182437 \cdot 2) : (7907355 + 9909473) = 18364874 : 17816828 = 1,03$$

$$2. \quad K_{OF} = (9182437 \cdot 2) : (38416 + 65889 + 330577 + 3410581) = 18364874 : 6820657 = 2,69$$

$$3. \quad K_{OA} = (9182437 \cdot 2) : (4336303 + 6180138) = 18364874 : 10516441 = 1,75$$

$$4. \quad K_3 = (9182437 \cdot 2) : (195381 + 225554) = 18364874 : 420935 = 43,6$$

$$5. \quad K_{ДЗ} = (9182437 \cdot 2) : (275050 + 335516 + 19097 + 24818 + 10143 + 17207 + 13270 + 8355 + 8785 + 97356) = 18364874 : 809597 = 22,7$$

$$6. \quad K_{\text{РЖ}} = (9182437 \cdot 2) : (2551675 + 2586049) =$$

$$18364874 : 5137724 = 3,57$$

$$7. \quad K_{\text{КЗ}} = (9182437 \cdot 2) :$$

$$(98902 + 168707 + 541110 + 1103112 + 94574 + 99315 + 124 + 49526 + 55484 + 179259 +$$

$$205345 + 50972 + 259671 + 121607 + 49477) = 18364874 : 3077185 = 5,97$$

2021 рік

$$1. \quad K_{\text{А}} =$$

$$(7777843 \cdot 2) : (9909463 + 10767634) = 15555686 : 20677097 = 0,75$$

$$2. \quad K_{\text{ОФ}} =$$

$$(7777843 \cdot 2) : (65889 + 3410581 + 320864 + 3830957) = 15555686 : 7628291 = 2,04$$

$$3. \quad K_{\text{ОА}} =$$

$$(7777843 \cdot 2) : (6180128 + 6364685) = 15555686 : 12544813 = 1,24$$

$$4. \quad \text{Коефіцієнт оборотності запасів} =$$

$$(7777843 \cdot 2) : (225554 + 293899) = 15555686 : 519453 = 29,9$$

$$5. \quad K_{\text{ДЗ}} = (7777843 \cdot 2) : [(335516 + 24818 + 17197 + 13260 + 8785 + 97356) +$$

$$(401152 + 35830 + 8942 + 8686 + 155828)] = 15555686 : 1107370 = 14,0$$

$$6. \quad K_{\text{ВК}} = (7777843 \cdot 2) : (2582366 + 2677889) = 15555686 : 5260255 = 2,9$$

$$7. \quad K_{\text{КЗ}} =$$

$$(7777843 \cdot 2) : [(168707 + 1103112 + 99315 + 55484 + 205345 + 259671 + 49477) +$$

$$(217288 + 1733721 + 137553 + 22028 + 84806 + 250279 + 191403 + 55075)]$$

$$15555686 : 4633264 = 3,36$$

У табл. 2.9 представлено періоди оборотності фінансових ресурсів підприємства.

Таблиця 2.9
Період оборотності економічних та фінансових ресурсів АТ «Укрпошта» у 2019 – 2021 роках, днів

Показники	2019	2020	2021	Тенденція та її ознаки
1. Оборотності активів	225	349,5	480,0	Збільшення, негативна

2. Оборотність основних засобів	133,8	133,8	176,5	Збільшення, негативна
3. Оборотність оборотних активів	109,4	205,7	290,3	Збільшення, негативна
4. Оборотність запасів	6,9	8,26	12,0	Збільшення, негативна
5. Оборотність дебіторської заборгованості	12,7	133,3	25,7	Збільшення, негативна
6. Оборотність власного капіталу	100,8	100,8	124,1	Збільшення, негативна
7. Оборотність кредиторської заборгованості	34,6	60,3	107,1	Збільшення, позитивна

Аналогічно до інших груп показників показники, які характеризують періоди оборотності економічних та фінансових ресурсів підприємства мають негативну тенденцію, адже всі вони повинні мати тенденцію до зменшення. Але

результати проведеного аналізу показують зворотну ситуацію, де

спостерігається катастрофічне зростання даних показників що свідчить про збільшення терміну оборотності економічних та фінансових ресурсів АТ «Укрпошта», та свідчить про зменшення ефективності їх використання.

Всі групи вище розрахованих показників мають негативну тенденцію та не відповідають нормативним значенням.

Інформаційним забезпеченням аналізу рентабельності підприємства є форма № 1 «Баланс» та форма № 2 «Звіт про фінансові результати».

Таблиця 2.10

Розрахунок показників рентабельності підприємства АТ «Укрпошта» за

2019 - 2021 рр.

Показники	2019 р.	2020 р.	2021 р.	Відхил. 2021 р. від 2019 р.
1. Коефіцієнт рентабельності майна (капіталу)	0,026	0,018	0,039	+0,013
2. Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	0,08	0,06	0,15	-

3. Коефіцієнт рентабельності продажу	0,75	0,15	0,15	0
4. Коефіцієнт валової рентабельності основної діяльності	0,18	0,18	0,17	-0,01
5. Коефіцієнт рентабельність операційної діяльності	1,35	0,02	0,02	-1,33
6. Коефіцієнт чистої рентабельності реалізованої продукції	0,05	0,02	0,02	-0,03
7. Коефіцієнт рентабельності необоротних активів	0,05	0,16	0,02	-0,04
8. Коефіцієнт рентабельності оборотних активів	0,06	0,02	0,01	-0,05

Розраховані по АГ «Укрпошта» показники у 2019 – 2021 р.р. також мають негативну тенденцію.

Рентабельність майна (капіталу) зросла в 2021 р. порівняно з 2019 р. на 0,013, рентабельність власного капіталу та рентабельність продаж за аналізований період змін не зазнали, валова рентабельність основної діяльності скоротилася на 0,01, рентабельність операційної діяльності скоротилася на 1,33, а чиста рентабельність реалізованої продукції, рентабельність необоротних активів та рентабельність оборотних активів в 2021 р. скоротилися на 0,03, 0,04 та 0,05 відповідно.

1. Рентабельність майна (капіталу)

$$2020 = (183582 \cdot 2) : (6028854 + 7907355) = 367164 : 13936209 = 0,026$$

$$2021 = (161240 \cdot 2) : (7907355 + 9909473) = 322480 : 17816828 = 0,018$$

$$2022 = (405357 \cdot 2) : (9909463 + 10767634) = 810714 : 20677097 = 0,039$$

Отже, рентабельність майна (капіталу) показує, який прибуток отримує підприємство з кожної гривні, вкладеної в його активи

Наші розрахунки показують про зростання прибуток отримує підприємство з кожної гривні на 0,013.

2. Рентабельність власного капіталу

$$2020 = (183582 \cdot 2) : (2267925 + 2551675) = 367164 : 4819600 = 0,08$$

$$2021 = (161240 \cdot 2) : (2551675 + 2586049) = 322480 : 5137724 = 0,06$$

$$2022 = (405357 \cdot 2) : (2582366 + 2677889) = 810714 : 5260255 = 0,15$$

Рентабельність власного капіталу показує, який прибуток приносить кожна інвестована власниками грошова одиниця – також бачимо зростання на 0,07.

3. Рентабельність продаж

$$2020 = 1180886 : 7777843 = 0,15$$

$$2021 = 1407872 : 9182437 = 0,15$$

$$2022 = 1645443 : 11181868 = 0,15$$

Рентабельність продаж дає змогу визначити, скільки валового прибутку надходить на підприємство з 1 грн чистого доходу, та відображає ефективність виробничої діяльності підприємства, а також ефективність політики ціноутворення. На даному підприємстві він не змінний протягом 3 років.

4. Валова рентабельність основної діяльності

$$2020 = 1180888 : 6596957 = 0,18$$

$$2021 = 1407872 : 7774565 = 0,18$$

$$2022 = 1645443 : 9536425 = 0,17$$

Валова рентабельність основної діяльності дає змогу визначити, скільки копійок валового прибутку формує 1 грн витрат виробничої собівартості – майже

незмінний.

5. Рентабельність операційної діяльності

$$2020 = 524933 : (188026 + 200796) = 524933 : 388822 = 1,35$$

$$2021 = 185610 : (7774565 + 135574) = 185610 : 7910139 = 0,02$$

$$2022 = 201481 : (9536425 + 170034) = 201481 : 9706459 = 0,02$$

Рентабельність операційної діяльності свідчить про ефективність операційних витрат, що безпосередньо беруть участь у виготовленні та реалізації продукції, показник знижується, що свідчить про зниження ефективності.

6. Чиста рентабельності реалізованої продукції

$$2020 = 405357 : 7777843 = 0,05$$

$$2021 = 164923 : 9182437 = 0,02$$

$$2022 = 183582 : 11181868 = 0,02$$

Чиста рентабельності реалізованої продукції відображає відношення чистого прибутку до розміру виручки від реалізації продукції підприємства майже не змінний протягом трьох років.

7. Рентабельність необоротних активів

$$2020 = 405357 : (3567000 + 3571052) = 405357 : 7138052 = 0,06$$

$$2021 = 164923 : (404864 + 611434) = 164923 : 1016298 = 0,16$$

$$2022 = 183582 : (3630676 + 4327306) = 183582 : 7957982 = 0,02$$

8. Рентабельність оборотних активів

$$2020 = 405357 : (356700 + 3571052) = 405357 : 3927752 = 0,06$$

$$2021 = 164923 : (4336303 + 6180138) = 164923 : 10516441 = 0,02$$

$$2022 = 183582 : (6180128 + 6364685) = 183582 : 12544813 = 0,01$$

Два останні коефіцієнти демонструють ефективність їхнього використання на підприємстві. За розрахунками вони зменшуються, що свідчить про зниження рівня їх ефективності.

РОЗДІЛ 3

НУБІП України

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІАГНОСТУВАННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА В СИСТЕМІ КОНТРОЛІНГУ

3.1. Напрями вдосконалення системи управління фінансовими ресурсами

В даний час для більшості суб'єктів господарювання актуальною залишається проблема підвищення ефективності використання фінансових ресурсів. Необхідно розуміти, що інформація про фінансові ресурси має надходити до фінансової служби на систематичній основі.

Весь процес управління фінансовими ресурсами можна уявити, як низку взаємопов'язаних етапів. На першому етапі відбувається планування фінансових надходжень від різних контрагентів, на другому етапі визначаються джерела фінансових надходжень, причому доречно виділити як основні, і допоміжні джерела фінансування. На третьому етапі визначаються напрями витрачання фінансових коштів у межах всіх видів діяльності. На наступному етапі здійснюється рух фінансових ресурсів як усередині організації між структурними одиницями, так і у взаємодії із зовнішнім середовищем. На останньому етапі формуються резерви підвищення ефективності використання фінансових ресурсів.

При цьому використовуються різні методи планування та прогнозування фінансів.

Основним завданням у створенні ефективно функціонуючої фінансової системи є раціональне використання коштів підприємства.

Можна виділити базові принципи побудови ефективної фінансової системи підприємства, які не залежать від організаційно-правової форми, виду та масштабів діяльності і структури капіталу.

До них відносять:

- принцип фінансової самостійності суб'єкта господарювання;
- принцип самокупності;
- принцип матеріальної зацікавленості менеджера в результатах діяльності;

- принцип фінансової відповідальності;
- принцип контролю (попереднього, поточного та наступного);
- принцип необхідності створення резервів.

Методологічним інструментом діагностування фінансової діяльності АТ «Укрпошта» є SWOT-аналіз, який надає огляд стратегічної позиції АТ «Укрпошта». Це допоможе сформулювати основні рекомендації щодо підвищення конкурентоспроможності на основі її сильних факторів та вжити заходів щодо розвитку слабких місць АТ «Укрпошта». Крім того, SWOT аналіз допоможе систематизувати наявні можливості АТ «Укрпошта» та використовувати їх для розвитку і підвищення конкурентоспроможності на ринку.

Таблиця 3.1

Сильні та слабкі сторони, можливості та загрози АТ «Укрпошта»

Сильні сторони	Слабкі сторони
<p>Привабливі ціни на послуги поштового зв'язки порівняно з Нова Пошта (стосується відправок посилок)</p> <p>Наявність власних, а не орендованих поштових приміщень;</p> <p>Гнучка цінова політика;</p> <p>Наявність досвіду роботи з клієнтами;</p> <p>Налагоджені зв'язки із низкою постачальників ресурсів;</p> <p>Наявність сприятливого іміджу;</p> <p>Можливість постійного підвищення кваліфікації</p>	<p>Погіршується конкурентна позиція;</p> <p>Відсутність професійної служби менеджменту та фахівців з менеджменту достатньо високого рівня;</p> <p>Неефективний маркетинг;</p> <p>Нестача оборотних коштів;</p> <p>Нездатність фінансувати необхідні зміни у стратегії;</p> <p>Відсутність програми просування.</p>
<p>Можливості</p> <p>Наявність неохоплених перспективних ринків чи нових сегментів ринку;</p> <p>Збільшення різноманітності в наданні поштових послуг;</p> <p>Можливість застосування різних тактик ціноутворення;</p> <p>Зростання відповідальності у працівників за результати своєї діяльності</p>	<p>Загрози зовнішнього середовища</p> <p>Нестабільність курсу долара</p> <p>Поява нових конкурентів;</p> <p>Відбувається зміна політики постачальників</p> <p>Війна в країні</p> <p>Збій постачання</p> <p>Демпінг із боку конкурентів</p> <p>Поява нових поштових мереж</p>

На основі дослідження зовнішнього середовища та виявлення сильних і слабких сторін внутрішнього середовища підприємства можна сформулювати SWOT-таблицю, яка відображає можливості та загрози АТ «Укрпошта» з урахуванням вищезазначених негативних і позитивних факторів (табл. 3.2) [24].

Таблиця 3.2

Матриця SWOT-аналізу діяльності АТ «Укрпошта»

	<p>МОЖЛИВОСТІ</p> <p>Наявність неохоплених перспективних ринків чи нових сегментів ринку; Збільшення різноманітності в наданні поштових послуг; Співпраця з цікавими партнерами; Можливість застосування різних тактик ціноутворення; Зростання відповідальності у працівників за результати своєї діяльності</p>	<p>ЗАГРОЗИ</p> <p>Нестабільність курсу долара Поява нових конкурентів; Відбувається зміна політики постачальників Війна в країні Збій постачання сировини Демпінг із боку конкурентів Поява нових поштових мереж</p>
<p>СИЛЬНІ СТОРОНИ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Привабливі ціни в порівнянні з конкурентами (стосується вартості посилок та основного конкурента Нова Пошта); 2.Наявність власних, а не орендованих поштових приміщень; 3.Гнучка цінова політика; 4.Наявність досвіду роботи з клієнтами; 5.Налагоджені зв'язки із низкою постачальників ресурсів; 6.Наявність сприятливого іміджу; 7.Можливість постійного підвищення кваліфікації; 	<p>Поле (СИЛА І МОЖЛИВІСТЬ)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розробка ефективної програми просування поштових послуг. 2. Зростання частки ринку з допомогою сформованого позитивного іміджу 3. Гнучка цінова політика для залучення додаткових клієнтів. 4. Використання вільних приміщень 	<p>Поле (СИЛА І ЗАГРОЗИ)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вивчити ринок споживачів та його потреби. 2. Постійний моніторинг цін конкурентів. 3. Достовірний моніторинг
<p>СЛАБІ СТОРОНИ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Поіршується конкурентна позиція; 2.Відсутність професійної служби менеджменту та фахівців з менеджменту достатньо високого рівня; 3.Неефективний маркетинг; 4.Нестача оборотних коштів; 5.Нездатність фінансувати необхідні зміни у стратегії 6.Відсутність програми просування 	<p>Поле (СЛАБІСТЬ І МОЖЛИВОСТІ)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вести відділ маркетингу (або маркетолога). 2. Налагодити систему просування. 3. Удосконалення системи менеджменту. 4. Формування системи управління персоналом, що забезпечує мотивацію професіоналізму, продуктивності та ефективності праці 	<p>Поле (СЛАБІСТЬ І ЗАГРОЗИ)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Гнучка цінова політика для залучення додаткових клієнтів. 2. Розробка прогнозів дій конкурентів 3. Удосконалення власної матеріальної та професійної основи. 4. Налагодження системи просування

За підсумками виділених можливостей та загроз зовнішнього середовища та сильних і слабких сторін можна сформулювати стратегію для подальшого вдалого існування на ринку АТ «Укрпошта»:

- постійно відстежувати мобільні параметри зовнішнього середовища;
- проаналізувати свій досвід та досвід конкурентів;
- переглянути внутрішній клімат АТ «Укрпошта»: норми та правила поведінки, стосунки між працівниками;
- провести чіткий аналіз конкурентів, виявити їх сильні та слабкі сторони,

максимально посилити увагу на їх переваги, створити альтернативні або якісно нові пропозиції;

- більш ефективно організовувати роботу з постачальниками, залучити нових партнерів;
- максимально використовувати власний потенціал;

переглянути менеджмент у АТ «Укрпошта»: продумати зміни в системі мотивації: премії, можливість навчання та підвищення кваліфікації, кар'єрне зростання);

- провести реформу в системі маркетингу;
- розробити комплекс заходів для утримання та розширення своєї

клієнтської бази за допомогою формування і підтримки високого рівня задоволеності своїх клієнтів.

Таблиця 3.3

Аналіз можливостей та загроз зовнішнього середовища АТ «Укрпошта»

Фактори зовнішнього середовища	Вага фактору	Оцінка бал	Зважена оцінка, бал
1	2	3	4
1. Можливості			
1.1. Наявність неохоронених підприємством перспективних ринків чи нових сегментів ринку	0,15	5	0,75
1.2. Зростання різноманіття у взаємопов'язаних послугах	0,10	2	0,20
1.3. Співпраця з економічно вигідними партнерами	0,05	1	0,05
1.4. Можливість застосування різноманітних тактик ціноутворення	0,15	5	0,75

1.5. Зростання відповідальності працівників за результати своєї праці	0,05	10	0,05
2. Загрози			
2.1. Нестабільність курсу долара	0,08	5	0,40
2.2. Поява нових конкурентів	0,10	5	0,50
2.3. Відбувається зміна політики постачальників	0,05	3	0,15
2.4. Війна в країні	0,05	2	0,10
2.5. Криза економіки	0,05	2	0,10
2.6. Демпінг із боку конкурентів	0,05	3	0,15
2.7. Поява конкурентних поштових мереж	0,10	5	0,50
2.8. Стрімке зростання вартості транспортних послуг при перевезенні вантажів АТ «Укрпошта»	0,02	2	0,04
Сумарна оцінка	1		3,74

Результати дослідження, що наведені в таблицях 3.3 та 3.4, допоможуть дати більш диференційовану оцінку важливості (значущості) факторів. Використаємо метод «виваженої оцінки впливу фактів». У першій колонці представлено кожен фактор зовнішнього середовища, у другій колонці – вагу цього фактору на основі його відносної важливості, визначеної експертом, а в третій колонці – оцінку, виражену в балах, ступеня впливу цього фактору на організацію, надану експертом на основі обраної шкали.

Таблиця 3.4

Аналіз сильних та слабких сторін АТ «Укрпошта» в процесі фінансової

діагностики

Фактори зовнішнього середовища	Вага фактору	Оцінка бал	Зважена оцінка, бал
3. Сильні сторони			
3.1. Можливість постійного підвищення кваліфікаційного рівня працівників	0,02	1	0,02
3.2. Наявність власної площі	0,08	3	0,24
3.3. Налагоджені зв'язки із низкою постачальників	0,10	3	0,30
3.4. Низька ціна в порівнянні із середньою ціною, що склалася на ринку	0,15	5	0,75
3.5. Наявність досвіду роботи з клієнтами	0,10	5	0,50
3.6. Гнучка цінова політика	0,07	5	0,35
3.7. Наявність сприятливого іміджу. Іноземне інвестування та співпраця з іноземними компаніями	0,03	4	0,12
Продовження 4. Слабкі сторони			
4.1. Погіршення конкурентної позиції	0,10	5	0,50
4.2. Відсутність можливості фінансувати зміни у стратегію розвитку	0,04	2	0,08

4.3. Недостатня кількість оборотних засобів	0,10	4	0,40
4.4. Відсутність професіоналів у відділі маркетингу	0,08	4	0,32
4.5. Неefективний менеджмент	0,06	4	0,24
4.6. Відсутність ефективної програми просування	0,05	5	0,25
Сумарна оцінка	1		4,07

Отже, на основі аналізу таблиць 3.3 та 3.4 серед найбільш значущих факторів, що визначають можливості розвитку АТ «Укрпошта» є:

– наявність неохоплених конкурентами перспективних або нових сегментів ринку;

– можливість застосування різних тактик ціноутворення;

У свою чергу, найбільш значущими факторами, що визначають загрози для розвитку відділення поштового зв'язку № 34100 є:

– нестабільність курсу долара;

- поява нових конкурентів;

– війна в країні.

З аналізу даних таблиць випливає, що здатність АТ «Укрпошта» змінювати внутрішнє середовище відповідно до змін зовнішнього знаходиться вище середнього рівня (сумарна зважена оцінка факторів внутрішнього середовища дорівнює 3,74 при максимумі 5).

3.2. Заходи щодо підвищення ефективності використання фінансових ресурсів на підприємстві як засобу покращення фінансового стану підприємства

Фінансове становище підприємства є фінансовою категорією, яка відображає стан капіталу у процесі його кругообігу і спроможність підприємств самостійно фінансувати своєї діяльності [1].

Аналіз та діагностика фінансового стану дозволяє:

- вивчити зовнішні причини, що впливають на обсяг реалізації послуг (кон'юнктура ринку, зміна попиту та пропозиції);

- вивчити внутрішні причини (недоліки в організації внутрішнього управління, кваліфікація та досвід працівників);

визначити поточні та перспективні потреби покупців.

На основі цієї інформації можна говорити про конкретні шляхи підвищення показників фінансової діяльності конкретного підприємства [2].

Грунтуючись на інформації про фінансовий стан підприємства, можна виділити такі кроки, спрямовані на виправлення кризової ситуації:

- постановка діагнозу та визнання кризової ситуації;
- визначення кризового «осередку» (застарілі технологічні процеси, некероване зростання витрат, некоректне позиціонування товару над ринком), вироблення методів «лікування»;

формування укрупненого плану виходу з кризи [3].

Незважаючи на те, що для всіх підприємств причини виникнення фінансової кризи є індивідуальними, можна виділити кілька універсальних інструментів управління, що дозволяють подолати кризу:

- зниження витрат;
- стимулювання продажів;
- оптимізація грошових потоків;
- робота з дебіторами та реформування політики комерційного кредитування;

реструктуризація кредиторської заборгованості.

Для зниження витрат за умов кризи необхідно здійснювати наступні заходи:

- посилення процедур авторизації витрат;
- мотивування персоналу;
- зниження обсягів витрат і скорочення витрат, які не пов'язані з основною діяльністю підприємства.

У межах перелічених напрямів діяльності необхідно виконати такі процедури:

- формування бюджету підприємства;
- запровадження нових форм розрахунків із контрагентами;
- посилення контролю всіх видів витрат;

скорочення необґрунтованих витрат за оплату праці [3].

На сьогоднішній день, в умовах нестабільної економіки, питання ресурсо-ефективності є одним із найгостріших, як у макро-, так і в мікроекономіці. Інше, не менш гостре питання, виходить із витоків організації управління фінансовими ресурсами. Це питання підвищення ефективності використання фінансових ресурсів для підприємства.

Для успішного функціонування будь-якого суб'єкта господарювання необхідна грамотна організація управління фінансовими ресурсами, за допомогою яких здійснюється нарощування виробничого потенціалу підприємства, а також фінансування поточної господарської діяльності.

Ефективне використання фінансових ресурсів, як і будь-яких інших ресурсів у простому вигляді розуміється як співвідношення між витраченими ресурсами та досягнутими за відповідний період результатами.

Для затвердження рішення про вжиття заходів щодо підвищення ефективності використання фінансових ресурсів спочатку необхідно провести повний аналіз цих ресурсів. Необхідно оцінити динаміку, склад, структуру фінансових ресурсів. Також необхідно проаналізувати їхні джерела. Дані операції проводяться у тому, щоб виявити слабкі сторони у управлінні фінансовими ресурсами, і, де саме необхідно підвищувати ефективність [23].

Після аналізу фінансових ресурсів передбачається створення системи управління ліквідністю підприємства, яка включає такі складові [15]:

1. Планування грошових потоків.

Для цього розробляється так званий платіжний календар, у якому графік грошових потоків формується на короткостроковий період, і планується на довгостроковий період таким чином, щоб гарантовано виконати всі платежі та виконати їх у строк; якомога сильніше знизити надлишки коштів на рахунках, і уникнути касових розривів.

У міру того, як запланований довгостроковий період стає короткостроковим, графік грошових потоків коригується відповідно до нових умов роботи з контрагентами, якщо такі не вдалося спланувати раніше.

У короткостроковому платіжному календарі необхідно спрогнозувати платежі за тижнями та днями. І тоді після закінчення періоду буде зрозуміло, чи потрібно приймати поправки у внутрішні бізнес-процеси, регламенти, фінансову дисципліну підприємства, чи ні.

2. Управління дебіторською заборгованістю.

При формуванні кредитної політики підприємства, або її коригуванні, необхідно визначити або проаналізувати максимально допустиму дебіторську заборгованість як в цілому для підприємства, так і для кожного контрагента персонально. Розраховуючи або аналізуючи ці показники, підприємство насамперед орієнтується на стратегію утримання своєї частки ринку та акумулювання вільних коштів. Такі дії виконуються через те, що ця стратегія потребує меншого кредитного ліміту, ніж стратегія збільшення частки на ринку. При цьому багато уваги приділяється підтримці достатньої ліквідності підприємства та обліку кредитного ризику.

Також дуже важливою характеристикою комерційного кредиту є термін, на який він виданий. Зазвичай терміни за комерційними кредитами встановлюються з огляду на конкурентів. Але крім цього необхідно стежити за тим, щоб середня оборотність дебіторської заборгованості була вищою за середню оборотність кредиторської заборгованості.

Для контролю над усім перерахованим процесами необхідно створювати реєстр. Він представляє собою таблицю, де всі непоплачені суми рахунків групуються за періодами прострочення платежу.

3. Ефективне використання коштів.

По-перше, підприємству необхідний базовий запас коштів на виконання розрахунків за поточними зобов'язаннями.

По-друге, необхідний фонд непередбачених витрат.

По-третє, потрібно настільки гармонійно розподіляти прибуток, щоб за вирахуванням коштів для розрахунків за поточними зобов'язаннями та відрахуваннями до фонду непередбачених витрат залишалася сума вільних

коштів для виконання можливого чи прогнозованого розширення виробництва та діяльності.

По-четверте, має сенс створити проектний фонд, який використовуватиметься для здійснення громадських чи виробничих проектів від імені підприємства, спрямованих на глобальне розширення виробництва та підвищення економічного рейтингу підприємства, або на підвищення суспільного іміджу.

4. Гнучкість структури капіталу підприємства.

Структура капіталу підприємства може сприяти чи перешкоджати збільшенню частки активів підприємства. У цій сфері управління фінансами важливо досягти необхідного співвідношення між власним та позиковим капіталом і тримати їх під жорстким контролем. Переважна більшість власного капіталу над позиковим, позитивно впливає на показники рентабельності виробництва, коефіцієнти фінансової стійкості та ліквідності, формує співвідношення прибутковості та ризику у процесі розвитку підприємства. Висока частка позикових коштів, і, відповідно, боргових виплат – дуже ризикований випадок. Підприємство з переважанням позикового капіталу, за недостатнього та неякісного контролю, ризикує виявитися банкрутом.

Слід зазначити, що ефективне використання фінансових ресурсів є найважливішим фактором забезпечення платоспроможності, кредитоспроможності та фінансової стійкості підприємств [13].

Отже, розробити дієві заходи щодо поліпшення фінансового стану підприємства можна лише за допомогою постійного моніторингу та аналізу розвитку як самого підприємства, так і галузі. Моніторинг також дає можливість проводити рейтингову оцінку фінансового стану підприємства та прогнозувати його зміну.

Оцінка ефективності системи фінансової безпеки АТ «Укрпошта» є одним з напрямків управління фінансовим діагностуванням.

У таблиці 3.5 розглянемо основні критерії визначення фінансової безпеки в процесі діагностування АТ «Укрпошта».

Таблиця 3.5

Критерії фінансової діагностики АТ «Укрпошта»

Показники	Порогове значення	Фактичний стан показника в АТ «Укрпошта»
1	2	3
Фінансова складова		
1. Майно і його вартість	збільшення	зменшення
2. Фінансовий результат	збільшення	зменшення
3. Рентабельність власного капіталу за чистим прибутком	збільшення	зменшення
4. Рентабельність продукції за чистим прибутком	збільшення	зменшення
5. Рентабельність виробництва (підприємства)	збільшення	зменшення
6. Оборотні активи власні	>0 (збільшення)	зменшення
7. Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	зменшення	збільшення
8. Коефіцієнт фінансової незалежності	>0,5	менше на 0,3
9. Коефіцієнт фінансової стабільності	>1	норма
10. Маневреність власного капіталу	>0,3	2020р. - (2551675-3571052): 2551675= -0,4 2022 р. - (2677889-327306): 2677889= -0,61 критичне значення
11. Коефіцієнт мобільності активів	0,5	критичне значення
12. Коефіцієнт термінової ліквідності	1,0	менше 0,09
13. Співвідношення кредиторської і дебіторської заборгованостей	>1	зменшення
14. Співвідношення темпів зростання виручки та темпів зростання дебіторської заборгованості	>1	зменшення
15. Запас фінансової міцності	збільшення	зменшення
Кадрова складова ЕВП		
16. Продуктивність праці персоналу	збільшення	менше на 30,7%
17. Продуктивність праці робітника	збільшення	-
18. Середньомісячна заробітна плата	збільшення	збільшення на 563,20
19. Співвідношення темпів зростання виручки та темпів росту фонду оплати праці	>1	зменшення
20. Співвідношення середньомісячної заробітної плати працівника до мінімального її рівня в країні	>1	збільшення
21. Співвідношення темпів росту продуктивності праці і заробітної плати	>1	зменшення
22. Коефіцієнт плинності персоналу	≤ 5%	перевищення норми на 11,0 % - негативна тенденція
23. Коефіцієнт зайнятості персоналу	>0,8	менше на 0,3
24. Фондоозброєність	збільшення	негативна тенденція, адже зростання показника досягнуто за рахунок

25. Коефіцієнт кваліфікації персоналу	збільшення	скорочення працівників, а не зростання продуктивності праці
26. Стабільність персоналу	збільшення	збільшення зменшення
27. Коефіцієнт обороту персоналу з прийняття	більше коефіцієнта обороту зі звільнення	позитивна тенденція, більше від коефіцієнта обороту зі звільнення на 1,86
Виробнича складова ЕБП		
28. Оборотні активи	збільшення	зменшення
29. Оборотність оборотних коштів	збільшення	зменшення
30. Виробничі запаси	збільшення	зменшення
31. Середньорічна вартість основних фондів	збільшення	збільшення
32. Коефіцієнт зносу основних фондів	$\leq 0,5$	В межах норми, позитивна тенденція до скорочення на 0,24
33. Коефіцієнт оновлення основних фондів	збільшення	зменшення
34. Коефіцієнт приросту основних фондів	> 0 збільшення	зменшення
35. Фондовіддача	> 1 збільшення	зменшення на 1,1
36. Рентабельність основних фондів	збільшення	зменшення
37. Рентабельність оборотних коштів	збільшення	зменшення
38. Матеріаловіддача	збільшення	зменшення

Аналіз основних індикаторів діагностики АТ «Укрпошта» показав, що дане підприємство має критичний рівень як виробничо – технічної безпеки, так і фінансової та кадрової безпеки.

На основі негативної тенденції в діяльності АТ «Укрпошта» проведемо оцінку ймовірності його банкрутства. Діагностика банкрутства підприємства передбачає своєчасне виявлення його неспроможності, збитковості, фінансової залежності та низької ділової активності, тому в класичних моделях діагностики банкрутства використовують показники прибутковості, фінансової стійкості, ліквідності, ділової активності.

3.3. Визначення можливості настання банкрутства

Показники ліквідності разом з іншими фінансовими показниками характеризують надійність та фінансову стійкість компанії. Досліджується безпч варіантів діагностики визначення кризового становища або банкрутства.

Основна мета визначення кризи – це запобігання негативних наслідків для підприємства. Загроза може виникати як і з внутрішніх факторів так і зовнішніх. Ознаки банкрутства необхідно виявити на початкових етапах виникнення кризи.

Для запобігання рекомендується проаналізувати фінансові показники підприємства та виявити де необхідно застосувати антикризові заходи для підтримки господарської діяльності підприємства. Основні ознаки, які показують на ймовірність банкрутства зображенні на рисунку 3.1.

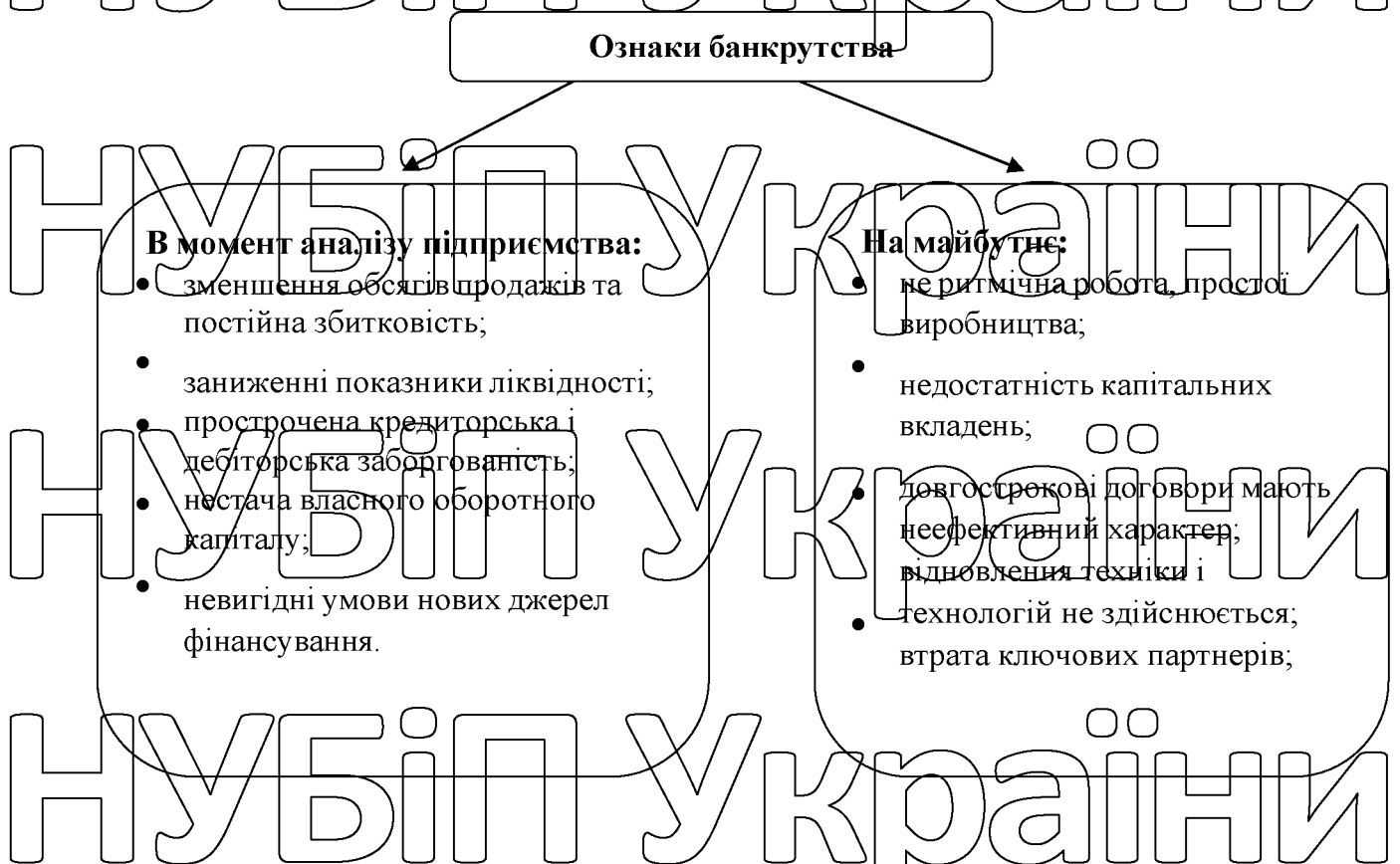

Рис. 3.1. Основні ознаки настання банкрутства підприємств

Проведемо оцінку ймовірності банкрутства АТ «Укрпошта» на основі моделі Е. Альтмана. У 1968 р. Е. Альтман запропонував п'яти факторну модель, де факторами є окремі показники фінансового стану підприємства.

Ця модель має такий вигляд:

$$Z = 1,2A + 1,4B + 3,3C + 0,6D + 1,0E \quad (3.1)$$

де А – співвідношення чистого оборотного капіталу до балансу;

В – співвідношення прибутку до вартості активів,

С – співвідношення прибутку до оподаткування та вартості активів;

Д – співвідношення власного капіталу до зобов'язання,

Е – співвідношення виручки до вартості активів.

Значення показника Z	Імовірність банкрутства
до 1,8	дуже висока
1,81 – 2,70	висока
2,71 – 2,99	можлива
3,00 і більше	дуже низька

Таблиця 3.6

**Оцінка банкрутства за моделлю Е. Альтмана АТ «Укпошта»
за 2019–2021 р.р.**

Показник	2019 р.	2021 р.
А – робочий капітал (ф.1 к. 1195) / загальна вартість активів (ф.1 к.1300);	4336303: 7907355 = 0,55	6364685:10767634 = 0,59
В – чистий прибуток (ф.2 к. 2350) / загальна вартість активів (ф.1 к. 1300);	405357: 7907355 = 0,05	183582:10767634 = 0,02
С – чистий дохід (ф.2 к.2000) / загальна вартість активів (ф.1 к.1300);	7777843 : 7907355 = 0,98	11181868:10767634 = 1,04
Д – ринкова капіталізація компанії (ринкова вартість акцій) ф.1 к. 1495 / сума заборгованості (ф.1 к. 1595 + к. 1695);	2551675 : (186591+3574338) = 0,68	2677889: (1120498+6989247) = 0,31
Е – обсяг продажу (ф.2 к.2000) / загальна вартість активів (ф.1 к. 1300).	7777843:7907355 = 0,98	11181868:10767634 =1,04
Z (інтегральний показник рівня загрози банкрутства)	5,35	5,39
Імовірність банкрутства	відносно низька	відносно низька

$$Z_{2020} = 1,2 * 0,55 + 1,4 * 0,05 + 3,3 * 0,98 + 0,6 * 0,68 + 1,0 * 0,98 = 0,66 + 0,07 + 3,23 + 0,41 + 0,98 = 5,35$$

$$Z_{2022} = 1,2 * 0,59 + 1,4 * 0,02 + 3,3 * 1,04 + 0,6 * 0,31 + 1,0 * 1,04 = 0,7 + 0,03 + 3,43 + 0,19 + 1,04 = 5,39$$

На основі показників табл. 3.6 інтегральний показник рівня загрози банкрутства за моделлю Альтмана впродовж 2019–2021 рр. є відносно низьким,

це обумовлено тим, що аналіз структури та динаміка джерел формування

фінансових ресурсів АТ «Укрпошта» у 2019 – 2021 р.р. свідчить про те, що

основним джерелом формування фінансових ресурсів на даному підприємстві становлять позикові кошти, яких є в достатній кількості.

Фінансова безпека підприємства визначає його стійкий фінансовий стан,

який забезпечується збалансованою та якісною сукупністю фінансових

технологій, методів захисту та інструментів від можливих загроз для діяльності підприємства.

Для того щоб визначити рівень фінансової безпеки суб'єкта

господарювання та можливість настання банкрутства використовуються різні

підходи.

- оцінка рівня фінансової безпеки з допомогою аналізу фінансового стану суб'єкта господарювання;

- визначення ступеня фінансової безпеки як основної компоненти

економічної безпеки підприємства;

- визначення ступеня фінансової безпеки на основі розрахунку інтегральних показників [15].

Серед головних задач у діяльності сьогоденних підприємств можна

визначити такі:

- пошук методів правильного діагностування проблем у діяльності підприємств;

- оцінка, виявлення і усунення потенційних та наявних загроз, ризиків для діяльності підприємства;
 - ефективного забезпечення системи менеджменту підприємства;
 - забезпечення правової та економічної безпеки господарської діяльності підприємств;

- здійснення постійного аналізу фінансового стану підприємств;
 - запровадження гнучкої політики, яка спрямована на адаптацію до нинішніх вимог здійснення економічної діяльності.

Зважаючи на глобалізаційний розвиток економіки і швидкі темпи росту бізнесу, підприємствам необхідно приділяти особливу увагу проблемам фінансової безпеки, для того щоб своєчасно виявити їх і ліквідувати.

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

ВИСНОВКИ

НУБІП України

Нині зростає самостійність підприємств, їх економічна та правова відповідальність. Значення фінансової стабільності у комерційних організаціях різко зростає. Все це суттєво підвищує роль оптимального управління фінансовими ресурсами підприємства.

НУБІП України

Загальновідомо, що в сучасних умовах найбільш швидкий процес відбувається у фінансовому житті підприємства. Рано чи пізно менеджери підприємств, установ та організацій стикаються з проблемами управління фінансовими

НУБІП України

ресурсами; виявляється, що показники та процедури, які раніше застосовувалися для планування їх діяльності, такі як обсяг виробництва продукції, не дозволяють їм успішно конкурувати через високі витрати виробництва, а поява нових конкурентів не тільки починає перешкоджати отриманню звичайного прибутку, а іноді зводить прибуток на нуль.

НУБІП України

Фінансові ресурси є джерелом коштів для підприємств, це кошти, які формуються під їх активи.

НУБІП України

Необхідно акцентувати увагу на тому, що успішна діяльність кожного підприємства, установи чи організації залежить від того, наскільки успішно вони

НУБІП України

розпоряджаються своїми ресурсами, і в умовах сучасного ринку, ефективність їх залежить не тільки від обсягу фінансових ресурсів, але в першу чергу від ефективності управління цими ресурсами та ефективності взаємодії між ними.

НУБІП України

В умовах ринкової економіки, яка розвивається та постійно зростає конкуренція, підвищується роль і актуальність фінансового управління. Саме система фінансового управління покликана передбачати несприятливі ситуації, аналізувати можливі ризики та передбачати конкретні заходи щодо їх зниження.

НУБІП України

Саме фінансове управління дозволяє узгодити перспективну та поточну діяльність підприємства.

НУБІП України

В даний час управління фінансами підприємства – це один з напрямків практичної діяльності, який о найбільш динамічно розвивається, та передбачає необхідність фундаментальної підготовки в галузі економіки підприємства,

бухгалтерського обліку, теорії та практики управління фінансами, права та оподаткування. Даний напрямок включає в першу чергу обґрунтування та розробку методів управління фінансовими ресурсами підприємства та їх джерелами.

Забезпечення фінансової безпеки стає стратегічним завданням на рівні світової економіки та держав світу, так як від фінансової сфери залежить і соціальна, і політична, і військова, і технологічна, і продовольча і інші види національної безпеки.

Діагностика фінансової безпеки – це ризик недоотримання підприємством прибутку, збитки у його діяльності, що вимірюються у грошовому вираженні. В економічному аналізі існують методики оцінки прибутку та збитків від багатьох видів ризиків: економічного, виробничого, екологічного, технологічного, природного, техногенного та ін.

Система діагностування фінансового стану підприємства є комплексом заходів, що проводяться в економічній, управлінській, технічній, організаційній, режимній, профілактичній та пропагандистській сфері, що впливають на забезпечення безпеки виробничих інтересів, а також власності підприємства від впливу негативних факторів впливу, зовнішніх та внутрішніх загроз.

Методичні підходи до аналізу складових та оцінки ефективності діагностування фінансового стану підприємства передбачають застосування графічного методу, інтегральних показників, адитивного способу або методу виважених сум а також кореляційно-регресійного аналізу.

Аналіз фінансової безпеки АТ «Укрпошта» свідчить про зниження рівня як виробничо – технічної безпеки, так і фінансової та кадрової безпеки.

Більшість показників в процесі проведення фінансової діагностики підприємства, що аналізувалося в магістерській роботі також знаходяться за рівнем нормативного значення, що є негативним явищем.

Оцінка ефективності системи фінансової безпеки АТ «Укрпошта» вказує на те, що інтегральний показник рівня загрози банкрутства за моделлю Альтмана впродовж 2019 – 2021 рр. є відносно низьким, це обумовлено тим, що аналіз

структури та динаміка джерел формування фінансових ресурсів АТ «Укрпошта» у 2019 – 2021 р.р. свідчить про те, що основним джерелом формування фінансових ресурсів на даному підприємстві становлять позикові кошти, яких є в достатній кількості.

Аналіз проблем у сфері забезпечення фінансової безпеки АТ «Укрпошта» показав, що здатність АТ «Укрпошта» змінювати внутрішнє середовище відповідно до змін зовнішнього знаходиться вище середнього рівня (сумарна зважена оцінка факторів внутрішнього середовища дорівнює 3,74 при максимумі 5).

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

СНИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Базилевич В. Д. Фінансовий аналіз. К.: Київ, держ. торг.-екон. ун-т, 2015. 155 с.
2. Базилевич В. Д., Баластрик Л. О. Фінансовий облік. Навчальний посібник. 2014. 368 с.
3. Базилінська О.Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика. К.: Центр учбової літератури, 2019. 328 с.
4. Білик М.Д. Фінансовий стан підприємства: теорія, методика. Формування ринкових відносин в Україні. 2019. № 5. С. 86-92.
5. Бланк І.А. Управління фінансовими ресурсами підприємства. К.: Ельга, 2011. 574 с.
6. Большаков С. І. Оцінка об'єктів у матеріальній формі. Одеса, 2018. 80 с.
7. Волчек Р. М. Реалії застосування методик оцінювання фінансового стану українських підприємств. Аграрний інформаційний науково-виробничий журнал «Агроінком». Київ, 2021. № 1-3. С. 95-103.
8. Гриценко Т.В. Теоретичні та практичні аспекти управління фінансовим станом підприємства в сучасних умовах. Молодий вчений. 2018. №9. С. 465-469.
9. Гриценко О. Економічний аналіз. К.: Основи. 2016. 193 с.
10. Івахненко В. М. Курс економічного аналізу. К.: Знання прес, 2017.
11. Івахненко В. М., Горбаток М. І., Львовичін В. С. Економічний аналіз. К.: КНЕУ, 2017. 176 с.
12. Івахненко В. М. Курс економічного аналізу. К.: Знання-Прес, 2019. 190 с.
13. Івашенко В. Г., Болнох М. А. Економічний аналіз господарської діяльності. К.: КНЕУ, 2016. 204 с.
14. Іщенко Н.А. Управління фінансовим станом підприємства та напрямки його удосконалення. Економіка і фінанси. 2020. № 1. С. 56-61.
15. Басанець І. В., Гриценко Л. Л. Ліквідність та платоспроможність підприємств в умовах кризових явищ. Авіація, промисловість, суспільство: матеріали І Міжнар. наук.-практ. А20 конф., присвяч. 60-річчю КЛК ХНУВС

(м. Кременчук, 14 трав. 2020 р.): у 2 ч./ МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ, Кременчуц. льотний коледж. – Харків: ХНУВС, 2020. – Ч. 2. – 468 с.

16. Дзюба Т.А. Аналіз ліквідності підприємств машинобудування: наукова стаття// Т.А. Дзюба. – Вісник Хмельницького національного університету. – 2016. - №2. – 105-110 с.

17. Вишневіська В. А., Ніколаєв І. В. Вплив ризиків на показники ефективності діяльності підприємств. Наукові праці Кіровоградського національного технологічного університету. Економічні науки – 2018. – Випуск 33. – 211-218 с.

18. Чемчикаленко Р.А., Майборода О.В., Дьякова Ю.Ю. Напрями підвищення ефективності оцінки ліквідності та платоспроможності підприємства. Економіка та суспільство. – 2017. – № 12. – 642–648 с.

19. Фінансовий аналіз [текст] навчальний посібник. / За заг. ред. Школьник І. О. [І. О. Школьник, І. М. Боярко, О. В. Дейнека та ін.] – К. : «Центр учбової літератури», 2016. – 368 с.

20. Фінансове забезпечення інноваційної діяльності підприємства: звіт про НДР (заклучний)/ кер.: І. Д. Скляр. Суми: СумДУ, 2012. 54с.

21. Романович О. О. Кризові явища у діяльності українських підприємств та методи їх діагностики / О. О. Романович, Л. А. Свистун // Молодий вчений. - 2017. - № 11. - С. 1295-1299.

22. Коровій В. В. Державна фінансова політика як інструмент економічного зростання. Економіка та держава. 2020. № 12. С. 50–54. DOI: 10.32702/2306-6806.2020.12.50

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України
ДОДАТКИ

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

Аналіз структури та динаміки активів підприємства АТ «Укрпошта» у 2019 р.

Показник	Рядок	2019 р.		Питома вага, %		Зміни за період			
		на початок	на кінець	на початок	на кінець	В абс. вел., тис. грн	У пит. вазі, %	Темп приросту	У % до зміни підсумку балансу
	2	3	4	5	6	7=4-3	8=6-5	9=(7/3)х100	10*
I. Необоротні активи	1000	28 402	25 037	0,47	0,32	-3365	-0,15	11,8	0,3
Нематеріальні активи:									
Незавершені капітальні інвестиції	1005	85 738	38 416	1,42	0,48	-47322	-0,94	55,2	0,11
Основні засоби	1010	3 424 096	3 305 771	56,8	41,8	-118325	-15	3,4	2,7
Інвестиційна нерухомість	1015	14 937	187 724	0,25	23,7	+172787	+23,45	115,6	3,1
Усього за розділом I	1095	3567000	3571052	59,2	45,2	+4052	-14,0	0,11	0,34
II. Оборотні активи (Запаси)	1100	235 837	195 381	3,91	2,5	-235837	-1,41	100,0	0,23
Усього за розділом II	1195	2461854	4336303	40,8	54,8	+1874449	+14	76,1	0,14
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-	-	-	-	-	-	-
Баланс	1300	6028854	7907355	100,0	100,0	+1878501	0	31,2	100,0

НУБІП України

НУБІП України

Додаток Б

Аналіз структури та динаміки активів підприємства АТ «Укрпошта» у 2020 р.

Показник	Рядок	2020 р.		Питома вага, %		Зміни за період			
		на початок	на кінець	на початок	на кінець	В абс. вел., тис. грн	У пит. вазі, %	Темп приросту	У % до зміни підсумку балансу
		3	4	5	6	7=4-3	8=6-5	9=(7/3)×100	10*
I. Необоротні активи	1000	25037	18695	0,32	0,2	-6342	-0,02	25,3	0,2
Нематеріальні активи:									
Незавершені капітальні інвестиції	1005	38416	65889	4,8	0,7	+27473	-4,1	71,5	0,7
Основні засоби	1010	3305771	3410581	41,8	34,4	+104810	-7,4	3,2	1,9
Усього за розділом I	1095	3671052	3630676	46,4	36,7	-40376	-9,7	1,1	4,2
II. Соборотні активи (Запаси)	1100	198381	225154	2,3	2,3	+30173	-	15,4	0,2
Усього за розділом II	1195	4336303	6180138	54,8	62,4	+1843835	+7,6	42,5	0,24
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	98669	-	1,00	-	-	-	0,17
Баланс	1300	7907355	9909473	100,0	100,0	+2002118	-	25,3	-

Аналіз структури та динаміка джерел формування фінансових ресурсів АТ «Укрпошта» у 2019 році

Показник	Рядок	2019 р.		Питома вага, %		Зміни за період			
		на початок	на кінець	на початок	на кінець	В абс. вел., тис. грн	У пит. вазі, %	Темп приросту	У % до зміни підсумку балансу
1	2	3	4	5	6	7=4-3	8=6-5	9=(7/3)x100	10*
I. Капітал власний									
Капітал зареєстрований з урахуванням переоцінки	1400	518 597-525 4038 1264559	6 518 597-525 4038- 1264559	20,9	15,9	-	-5,0	-	-
Капітал дооцінки	1405	-	-						
Додатковий капітал	1410	-	-						
Резервний капітал	1415	-	-						
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	1 003 366	1 287 116	28,1	16,3	+283750	-11,8	28,3	36,8
Неоплачений капітал	1423	-	-						
Вилучений капітал	1430	-	-						
Розділ I	1495	2267925	2551675	63,5	32,3	+283750	-31,2	12,5	4,3
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення									
Розділ II	1595	186 591	404 864	3,1	5,1	+218273	+2,0	117,0	15,1
III. Поточні зобов'язання і забезпечення									
Короткострокові кредити банків	1600	112 627	41939	3,2	0,5	-70688	-2,7	62,8	0,2
Забезпечення поточні	1660	330 188	424 173	1,9	5,4	+93985	+3,5	28,5	0,7
Розділ III	1695	3574338	4950816	59,3	62,6	+1376478	+3,3	38,5	2,4
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття									
Баланс	1900	6028854	7907355	100,0	100,0	+1878501	-	31,1	100,0

Аналіз структура та динаміка джерел формування фінансових ресурсів АТ «Укрпошта» у 2020 році

Показник	Рядок	2020 р.		Питома вага, %		Зміни за період			
		на початок	на початок	на початок	на початок	В абс вел., тис. грн	У пит. вазі, %	Темп приросту	У % до зміни підсумку балансу
1	2	3	4	5	6	7=4-3	8=6-5	9=(7/3)х100	10*
I. Капітал власний									
Зареєстрований капітал з урахуванням переоцінки	1400	6518597-5254038=1264559	6518597-5254038=1264559	16,0	12,8	-	-3,2	-	-
Капітал дооцінки	1405								
Додатковий капітал	1410								
Резервний капітал	1415								
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	1287116	1321490	16,3	13,3	+34374	-3	2,7	32,4
Неоплачений капітал	1425								
Видучений капітал	1430								
Розділ I	1495	2551675	2586049	32,3	26,1	+34374	-6,2	1,3	5,1
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення									
Розділ II	1595	404864	611434	5,1	6,2	+206570	+1,1	51,0	11,3
III. Поточні зобов'язання і забезпечення									
Кредити банків короткострокові	1600	41939	264395	0,53	2,7	+222456	+2,2	530,4	0,4
Забезпечення поточні	1660	424173	502007	5,4	3,1	+77834	-0,3	18,3	1,3
Розділ III	1695	4950816	8711990	62,6	87,9	+3761174	+25,3	75,9	2,7
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700								
Баланс	1900	7907355	9909473	100,0	100,0	+2002118	-	25,3	100,0

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України